Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 20 גראָשען | היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אונפּאַרטייאישע פּאָליטיש=געזעלשאַפטליכע טאָג=צייטונג

Nr. 218 | Łódź, Wtorek 17 września 1929 | זיבעטער יאָהרגאַנג | לאָדז, דינסטאָג יב אלול תרפ"ט | № 218

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71 | רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

רעגירונג זאל איינגעהן

אויף א פערשטענדיגונג מיט'ן סיים

מאַרשאַ, 16. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) די קאָנפערענץ, וואָס די רעגירונג האָט געפּלאַנט אויף היינט, איז צוליב דער אָפּציע פערשטעהט זיך נישט פאָרגעקומען.

סיים-מאַרשאַלעק דאַשינסקי איז נעכטען אַרויס געפאָהרען קיין קראַשמער ג"ש.

מאַרשאַל פּילסודסקי געפינט זיך איז ווילעיובעק אין צוזאַמענהאַנג מיט דער געשאַפענער לאַגע האָבען זיך נעכטען פערשפּרייט קלאַנגען, אַז נישט קוקענדיג אויף דער שאַרפער ווענדונג פון דער רעגירונג, וועלען דאָך פאָרקומען געוויסע ענדערונגען אין דער רעגירונג און דער ריכטונג פון אַ פערשטענדיגונג מיט'ן סיים.

אין די פּאָליטישע קרייזען האַלט מען, אַז די טענדענץ פון פּרעמיער שוויטאַלסקי זענען געצעהלטע און אַז אויף זיין אָרט זאָל אַריין מיניסטער טשאַטשוואַסקי אָלס אויסערן מיניסטער זאָל בעשטימט ווערען גענ. קאָנאַפּיסקי, מאַרשאַל פּילסודסקי וויל נאָר בלייבען גענעראַל-אינספּעקטאָר איבער דער אַרמעע און קיין שום פּאָליטישע פונקציע וויל ער מעהר אויף זיך נישט נעהמען.

אויף וויפיל עס זענען אמת די אַלע השערות איז נאָך נישט פעסטגעשטעלט.

דאָס איינציגע, וואָס איז זיכער איז דאָס, אַז פּרעמיער שוויטאַלסקי וועט פערלאָזען זיין אַמט.

א דונער אנגעצינדען א שיף מיט נאפט

ניו-יאָרק, 16. (ספּ. טעל.) אין ניו-יאָרקער פּאָרט האָט בעת אַ שטורם אַ דונער געטראָפען אין שיף אויף וועלכע ס'האָט זיך געפונען 6000 טונען מיט נאַפט. די שיף איז געלונגען אַרויסצופיהרען אויפ'ן פולען וואַסער, ווי ער איז גענצליך פערברענט געוואָרען.

כינע וויל ליקווידירען דעם סכסוך מיט די סאוויעטען

לאָנדאָן, 16. (ספּ. טעל.) „טיימס" טיילט מיט פון שאַנכאַי, דאָס די נאַנקינער רעגירונג האָט אַרויסגעשיקט אינסטרוקציעס דעם כינעזישען פערטרעטער אין גענף ד"ר וואַנגטשונגהוי, אַרויסצופאָהרען קיין בערלין, כדי דאָרט דורכפיהרען צו אַ ליקווידאַציע פון כינעזיש-סאָוויעטישען קאָנפליקט.

ווי בעוואוסט, איז די לעצטע סאָוויעטישע נאָטע צו כינע, וועלכע איז איבערגעגעבען געוואָרען דורך דער פערמיטלונג פון דייטשלאַנד, אָפּגעוואָרפען געוואָרען דורך דער כינעזישער רעגירונג.

די כינעזישע רעגירונג האַלט, אַז די דירעקטע געשפּרעכען וועלען ערמעגליכען צו שאַפען אַזאַ פאָרמול, וועלכע וועט צופרידענשטעלען די כאָוויעטען, דערביי וועט נישט ערנידריגען דעם פּרעסטיזש פון כינע פאַר דער אינטערנאַציאָנאַלער וועלט.

לאָנדאָן, 16. (ספּ. טעל.) פון נאַנקין איז דערהאַלטען געוואָרען די ידיעה, אַז דער כינעזישער מלוכה פּרעזידענט טשאַנקאַי-טשעק האָט אונטערגעשריבען די דימיסיע פון מאַרשאַל פענג. די סבה פון פענגס דימיסיע זאָל זיין דאָס וואָס מ'האָט ענטדעקט אַז פענג אָרגאַניזירט אַ נייע פּאָליטישע גרופּירונג וואָס זאָל זיין געגנעריש צו נאַנקין.

מאָנטאָג, דעם 16-טען סעפּטעמבער, 1.30 נאָכמיטאָג, איז נאָך שווערע ליידען געשטאָרבען אונזער לאַנג-יעהריגע מיטאַרבייטערין

ג"ע **חנה גארפינקעל**

אין דער פערשטאָרבענער פערלירען מיר אַן איבערגעגעבענע מוערין אויפ'ן געביט פון היגיענישער איבייט צווישען די ברייטע יודישע פאָלקס-שיכטען און אַ געטרייע אָנהענגערין פון די אידעען פון „טאָז".

די פערוואַלטונג פון „טאָז" אין לאָדז.

אין טיפען צער פון אונדערוואַרטעטען טויט פון אונזער טייערע חבר'טע און מיטאַרבייטערין

חנה גארפינקעל

מעלדען מיר, אַז די לויה וועט פאָרקומען היינט, דינסטאָג, דעם 17. סעפּט. ד. י. 3 אַ זייגער נאָכמיטאָג פון פּאָזנאַנסקי'ס שפּיטאָל.

כבוד איהר אָנדענקען!

די מיטאַרבייטער פון „טאָז" אין לאָדז. 9359

געגען שלשול

(לויזער מאַגען)

איינער פון די בעסטע מיטלען געגען שלשול

איז רויט ווייך

„כרמל=מערא"

וועלכער ענטהאַלט פיל טאַנין.

האַנדווערקער-פעראיין אין דער פויל. רעפּובליק אָפּטיילונג אין לאָדז, אַגראַדאָווע 9.

אכטונג, לוין-וועבער פון וויגאָניע

היינט, דינסטאָג, דעם 17. ד. ח. פּינקטליך 7.30 אָוונט קומט פאָר אין לאָקאַל פון פעראיין

א גרויסע פערזאמלונג

פון אַלע לוין-וועבער פון וויגאָניע

מיט דער טאָג-אָרדנונג: 1) די יעצטיגע לאַגע אין וויגאָניע-פאַך און 2 נאָרמאַלירען די לוינען.

צוליב דער וויכטיגקייט פון דער טאָג-אָרדנונג, דאַרפען זיך אַלע שטעלען מאַסענווייז.

די פאַך-קאָמיסיע. 1986

אנו מברכים את ש"ב

ד"ר רפאל אפט (טורעק)

לנשיאו עם ב"ג מרת

עווא נפתלי (פּייזערן)

בברכת מזל-טוב מציון.

משה פיינקינד וביתו.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט ווערט בעקאַנט געמאַכט, אַז

בנימין הענעכאָוויטש, גלובנא 56

ווערט אויסגעשלאָסען אַלס מיטגליד פון בעקער=צעך, פאַר זיינע נישט טאַקטישע אויסדרוקען אין דער געגענוואַרט פון דער פערוואַלטונג.

עלטסטער פון בעקער=צעך **משה פאזנאַנסקי.**

נאטור=אייז

יעדען קוואַנטום צו בעקומען.

פּרייז פון אַ צענטנער (50 קילאָ) 1.75 זל.

22 וואָלבאַרסקאַ 22,

9345 פאַבריק פון סאָדע-וואַסער.

דעם ה' דירעקטאָר

דוד ראבינאוויטש

צוליב'ן טויט פון זיין

פאטער און ברודער נ"ע

דריקט אויס דעם טיפסטען ביילייד

י. מ. לובלינסקי.

DR. MED.

L. Familier

אינערליכע און קינדער=קראַנקהייטען

האָט זיך **איבערגעצויגען**

אויף פּיעטריקאָווער 62, טעל. 42=39

נעהמט אָן פון 3–4 נאָכמיטאָג.

צו די יודישע הויז=בעזיצער!

דער הילפס=קאמיטעט פאר די געליטענע אין א"י

בעט אַלע יודישע הויזבעזיצער אין לאָדז צוצוהעלפען די זאַמלער בעת דער אַקציע פאַר די געליטענע אין ארץ-ישראל. צו אייך יודישע הויז-בעזיצער ווענדען זיך וועלען יוגענדליכע זאַמלער, איהר זאָלט זיי מיטהעלפען אין אייער הויז די זאַמלונג דורכצופיהרען. העלפט מיט אין דעם ערפאָלג פון דער אַקציע, בעזוכט מיט די זאַמלער אייערע לאָקאַטאָרען, גיט די מעגליכקייטען די גאַנצע לאָדזער יודישער בעפעלקערונג זאָל אין דער אַקציע בעטייליגט זיין.

דער הילפס-קאמיטעט פאר די געליטענע אין ארץ=ישראל

לאדז, פלאַץ וואָלנאָשטשי 6.

הזכרה.

צו דער פירטער יאָהרצייט פון

א. אייזענשלאס ז"ל

ווערט געבעטען צו קומען די משפחה, פריינד און חברים צו דער הזכרה אויף דעם בית-עולם, וועלכע קומט פאָר היינט י"ב אלול, פּונקט 12 אַ זייגער בייטאָג.

פרוי און קינדער.

שייטלען

צו מעסיגע פרייזען צו בעקומען ביי

פארזשוצקא, קאמיענא 5.

די לעצטע טראגעדיע אין א"י מוז אנרעגען

צו פערשטארקען די ענטשלאסענקייט אויפצובויען די יודישע נאציאנאלע היים

דעפעשע פון לארד באלפור אויף א מיטינג פון לאנדאנער ציוניסטישען פרויען-פערבאנד

לאנדאן (יט"א) אין וויקטאריא-האל איז פארגעקומען א מיטינג ארגאניזירט דורכ'ן ציוניסטישען פרויען-פערבאנד אין ענגלאנד. אויף דעם דאזיגען מיטינג האט לארד באלפור צוגעשיקט א דעפעשע, אדרעסירט אויפ'ן נאמען פון זיין שוועסטערן-טאכטער פרוי דוגדעל, וועלכע איז אויך ארויסגעטרעטען אויף דעם מיטינג. די דעפעשע פון לארד באלפור לויטעט:

ניט קוקענדיג אויף דער גאנצער גרויס פון דער לעצטער טראגעדיע אין ארץ ישראל, מוז זי אנרעגען די ציוניסטישע בעוועגונג צו פערשטארקען די ענטשלאסענקייט אין דער ריכטונג פון אויפבויען די יודישע נאציאנאלע היים אין ארץ-ישראל.

חוץ פרוי דוגדעל האבען אויף דעם מיטינג געהאלטען רעדעס די פרויען גרעפין ערלעף (טאכטער פון לארד מעלטשעט און שנור פון לארד רידינג), עדיט אידער, נעטי אדלער, סיעף און אנדערע. אויפ'ן מיטינג האט צוגעשיקט א דעפעשע די מיטגלידערין פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין ארץ ישראל פרוי הענריעטע שאלד.

יודען פערנעמען צוריק זייערע אלטע וואוינונגען אין ירושלים

ירושלים, 16 (י.ט.א. טעלעגראפיש). דער ירושלים'ער דיסטריקט-קאמיסאר האט מיטגעטיילט דעם „ועד לאומי", אז ער האט פערזענליך פער אנטווארטליך געמאכט די שייכען פון די נאהנטע דערפער פאר דער רוהע אין ירושלים. נאך דער דאזיגער ערקלערונג האט דער ועד לאומי געראטען די יודען צוריקצוקעהרען אין זייער קווארטאל. די ציוניסטישע עקזעקוטיווע האט אונטערגענומען אנ'אינטערווענץ צוריק צו ערלויבען דאס ערשיינען פון „דואר היום". מ'רעכענט, אז די אינטערווענץ וועט האבען ערפאלג.

אראבער פאדערן דימיסיע פון יודישען אויבער-פראקוראר בענטוויטש

ירושלים, 16 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די אראבער האבען אריינגעטראגען א בקשה אין דער אדמיניסטראציע, אז מ'זאל געבען דימיסיע דעם אויבער-פראקוראר בענטוויטש.

פערמשפט א בעאמטען פאר א מארד-בלבול אויף יודען

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש).

א מוזולמענישער פאסט-בעאמטער אין חיפה איז פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים תפיסה און 50 פונט שטראף פאר פערשפרייטען א מארד-בלבול נעגען יודען.

דער מופטי האט זיך פארגעבריט

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש).

דאס יט"א ביורא דערוויסט זיך, אז פאר די געשעהעניש: האט דער הויפט-מופטי געוואלט אפפאהרען קיין סיריען, ער האט אבער נישט בעקומען די פראנצויזישע וויזע.

ווי עס ווייזט זיך ארויס האט דער מופטי געוואלט אוועקפאהרען, כדי ער זאל שפעטער קענען בעווייזען זיין אליבי.

אמעריקאנער פאטער מאהנט שאדען-ערזאץ פאר זיין ערמארדעטען זוהן

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש).

היינט איז דא אנגעקומען דער ערשטער יוד פון אמעריקא, דאס איז אגעווייסער דרוויכאן, זיין זוהן איז דערהרגעט געווארען אין דער ישיבה פון חברון, ער איז געקומען מאהנען שאדען-ערזאץ.

קאנפערענץ צווישען יודען און אראבער

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש).

דא קומט פאר א קאנפערענץ צווישען יודען און אראבער.

אראבער אונצופרידען מיט'ן מופטי

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש).

אין צוזאמענהאנג מיט דעם דורכפאל פון די אראבער, וואקסט די פיינדליכע שטרעמונג געגען הויפט-מופטי. אזוי גיט מען איבער, אז די אראבער פון ליפתא, די וואס וואנען די ערשטע אנגעפאלען אויף ירושלים, מאכען פעראנטווארטליך דעם הויפט-מופטי פאר זייער דורכפאל.

אן אראבישע צייטונג טיילט מיט, אז די אראבער ווילען נישט שיקען קיין דעלעגאציע נאך לאנדאן.

יודישע ארבייטער צו מלוכה'שע ארבייטען אין ארץ-ישראל

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש).

דער דירעקטאר פון דעפארטאמענט פאר עפענטליכע ארבייטען האט איבערגעגעבען דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, אז אין דער נאהענטער צוקונפט וועט ער דארפען פיל יודישע ארבייטער צו די שאסיי-ארבייטען אין גאנצען לאנד.

א מענדעלסאן-מעדאל

בערלין, (י.ט.א.) לכבוד דעם 200-יעהריגען געבורטס טאג פון משה מענדעלסאן האט דער דרעזדענער קינסטלער פריץ הערגליין געמאכט א פראיעקט פון א מענדעלסאן-מעדאל, וואס וועט איצט אין זילבער געפרעגט ווערען אין דער זאקסישער מלוכה'שער געלד-גיסעריי.

פועלי-ציוניסטען רייסען אויף אנ'„אראבישען מיטינג"

ווארשא, 16. (טעלעפאניש) אט אצקער עקסט-לינקע עלעמענטען האבען געכטען איינגעארדענט א מיטינג כיט'ן צוועק צו זאמלען געלד פאר די אראבער.

דערפון האבען זיך דערוואוסט די ווארשעווער פועלי-ציוניסטען, וועלכע האבען דעם מיטינג אויפגעריסען. עס איז געקומען צו א גרויס געשלעג, וועלכע די פאליציי האט ליקווידירט.

„אגודה" גהט דערווייל נישט אין דער יורישער אגענץ

וויען, 16 (י.ט.א. טעלעגראפיש) די געכטיגע זיצונג פון דער „כנסיה גדולה" האט זיך פערצויגען ביז שפעט ביינאכט. עס איז אנגענומען געווארען די רעזאלוציע פון דער „מועצת גדולי התורה" נישט אריינצוטרעטען דערווייל אין דער יודישער אגענץ. די רעזאלוציע איז אנגענומען געווארען מיט שטורמישע אפלאדיסמענטען.

א יוד — סענאט-פרעזידענט פון אויבערשטען בודאפעשטער געריכט

בודאפעשט, (י.ט.א.) אלס פרעזידענט פון אויבערשטען בודאפעשטער געריכט („קעניגליכע טאפעל") איז נאמינירט געווארען ד"ר טיבאר לעוו. ד"ר לעוו איז א רעליגיעזער יוד און שפילט א פיהרענדע ראל אין לאנד קאמיטעט פון דער בודאפעשטער קולטוס געמיינדע. די פאמיליע פון ד"ר לעוו שטאמט פון בעריהמטען מהר"ל מפראג.

טראגעדיע אין א יודישער רבנישער משפחה

לאנדאן, 16. (יט"א טעלעגראפיש) אין דער משפחה פון לאנדאנער רב גאלאנט האט זיך איצט אפגעשפילט א מורא'דיגע טראגעדיע. אין דער פאריגער וואך איז דער זוהן פון רב גאלאנט בע אנגעגען ועלבסטמארד, מיט 3 טעג צוריק איז געשטארבען זיין שוועסטער. היינט איז געשטארבען די פרוי, דער רב גאלאנט אליין ליגט קראנק אין שפיטאל.

ארום דער אויספארשונג אין א"י

לאנדאן, 16 (יט"א טעלעגראפיש) אלס קאנדידאט פון די ליבעראלען אין דער אויספארשונגס-קאמיסיע פון ארץ-ישראל איז לכתחילה בעשטימט געווארען סער המילטאן, נאר אזוי ווי ער האט ערקלערט, אז ער איז א מיטגליד פון דער ליגע פאר דער 7-טער דאמיניע האט מען בעשטימט א צווייטען.

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש) נעכטען האט מען געברענגט אין דער פעסטונג פון עכו 44 ארעסטירטע יודען, וועלכע ווערען בעשולדיגט אין מארדען.

ירושלים, 16 (יט"א טעלעגראפיש) אין צוזאמענהאנג מיט דער רעארגאניזאציע פון די ענגלישע בעוואפענטע כחות אין לאנד זענען געוויסע מיליטער-פאסטענס פערוואנדעלט געווארען אין בעוועגליכע אפטיילונגען, וואס וועלען פאטרולירען דאס לאנד.

קראקאווער האנדעלס-קאמער

ווידער געוועהלט דעם אלטען יודישען פרעזעס

קראקא, 16 (טעלעפאניש) דא איז פארגעקומען די ערשטע פלענאר-זיצונג פון דער ניי-געוועהלטער האנדעלס קאמער. עס איז ווידער געוועהלט געווארען דער פריהערדיגער פרעזעס ה' טאדעאוש עפשטיין, וועלכער האט בעקומען 58 שטימע אויף 65 אנטיילנעהמער. 7 צעטלען זענען אפגעגעבען געווארען ווייס.

דאס ווידעראויסוועהלען פון ה' עפשטיין איז אין די היגע יודישע קרייזען אויפגענומען געווארען מיט גרויס צופרידענהייט, בפרט אז אין דער לעצטער צייט האבען די אנטיסעמיטען געפיהרט א זעהר העפטיגען קאמף געגען דער קאנדידאטור פון ה' עפשטיין.

DR. MED.

A. URYSON

אינערליכע קראנקהייטען צוריקגעקעהרט.

נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

Konstantynowska 20, telef.35-85.

קינא-טעאטער

ZACHĘTA

זגערזשער 26, ביים פלאץ קאשטשעלני

פערשטארקטער ארקעסטער.

דער זאל איז מעכאניש ווענטילירט.

היינט פייערליכע ערעפנונג פון ווינטער-סעזאן!

די טענצערקע

אין דער הויפט-ראל דער גרויסער עקראן-שטערן

Dolores del Rio, Charles Farrell i Iwan Linow

גרויסער סופער-שלאגער!!!

אין דער הויפט-ראל דער גרויסער עקראן-שטערן

אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4 א זייגער נאכמיטאג, שבת, זונטאג און יום-טוב — 12 א זייגער בייטאג

נעקסטער פראגראם: „זוי-אויפגאנג"

דאס רעכטס-קאנסולטענץ-ביורא פון געוועזענעם לאנג-יעהריגען רוטינירטען געריכטס-סעקרעטאר

ב. מאז, פיעטריקאווער 10

ערלעדיגט און שרייבט אלערליי ביטעס און קלאגעס קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אין אלע שטעט פון פוילען, ווי אויך שטייער-אנגעלעגענהייטען.

א גוטער ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים.

B. Mann, Piotrkowska 10

Dr. med. **H. Lubicz**

צעגעלניאנא 43, טעל. 32-41

ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מענער-שוועכע קראנקהייטען. היילונג מיט קווארץ-לאמפען (האג-אויספאל)

נעהמט אן פון 8–10 און פון 5–8 אוונד.

Dr. NADEL

פיעטרקאווער 17 טעל. 86-68

צוריקגעקעהרט

נעמט אן פון 4–6 נאכמיטאג.

Przedszkole I. KACENELSONA

Cegielniana 28, tel. 51-79.

די בעקאנטע אין לאדז

פרעבעל-שולע „גן-ילדים"

מאכט בעקאנט, דאס זונטאג, דעם 15 טען וושעשען האט אנגעפאנגען דער אונטעריכט.

קינדער פון $3^1/_2$ יאהר נעמט אן די קאנצעלאריע פון דער שולע פון 10–2 פארמיטאג און פון 5–7 נאכמיטאג.

די ליטונג.

„נייער פאלקסבלאט“

לאדז. 17 סעפטעמבער 1929

קאן מען רעדען וועגען א קאניונקטור־פערבעסערונג?

דער פאָרזיצער פון אינסטיטוט צו פאָרשען די קאָניונקטור אין פוילען פראָפ. ליפּינסקי האָט ערקלערט, אז די סמנים פון ווירטשאַפטליכען קריזיס אין פוילען הויבען שוין אָן צו פערשווינדען. באַלד בקרוב וועט זיך די קאָניונקטור אָנהויבען צו בעסערען און ענטוויקלען זיך ווייטער. לויט דער מיינונג פון פראָפ. ליפּינסקי זענען ביז איצט נישט פאַראַן קיין שום ערנסטע סבות, וועלכע קענען פאַראורזאַכען א פערטיפען זיך פון דער ווירטשאַפטליכער רעצעסיע, להיפוך מ'דאַרף אָננעהמען, אז די ערגסטע פאַזע אין ווירטשאַפטליכען קריזיס איז שוין בעקעמפט געוואָרען.

אויפ'ן גרונד פון פערשידענע ציפערען וואָלט מען געקענט זיין אין דער זעלבער מיינונג פון פראָפ. ליפּינסקי. מען וואָלט, למשל, געקענט אָנווייזען אויף די פערשטאַרקטע שטייערדאַכנאָהמע, קלענערע צאָל ארבייטסלאָזע, באַקראָלאָזיגען אא"וו. אין זיך שטעלען אויפ'ן שטאַנדפּונקט, אז מיר שטעהען ערב א פערבעסערונג פון דער קאָניונקטור, וועט מען די ראָזיגע ציפערען, בעווייזענדיג די ציפערען פון די שטייער־הכנסות גיבען נישט קיין אַלגעמיין בילד פון דער ווירטשאַפטליכער לאַגע. די פערשטאַרקטע שטייער־הכנסות קומען נישט פון די גרעסערע איינזאַמלען אין היינטיגען יאָהר, נאָר פון דעם שטענדיגען אָנשרויפען די שטייער־שרויף, וואָס זעהען מיר, אז די תבואה־פרייזען זענען הייטער זעהר נידריגע.

דער אַמעריקאַנער בעלוויעץ איז געוואָרען ווען ער שטעלט פעסט אין זיין לעצטען בעריכט, אז וועגען דער קאָניונקטור אין אונזער אַגראַר־לאַנד רעגירען די פרייזען פון תבואה און אַגראַר־פּראָדוקטען.

מ'דאַרף נישט פערגעסען, אז מיר האָבען דערווייל נישט וואוהין צו געהען מיט אונזער תבואה, נישט בלויז פאַר דער תבואה האָבען מיר נישט קיין אָפּזאַץ־מאַרק אין אויסלאַנד, נאָר אפילו אונזער זריעה האָבען מיר נישט וואוהין צו עקספּאָרטירען. קאָנקורענציע פון תבואה אין לאַנד איז זעהר א נידריגע, דער גרעסטער קאָנסומענט אין פוילען — דאָס מיטעלער פּויער קויפט כמעט נישט קיין קאָרן און האָבער, ווייל דאָס מיטעלער האָט נאָך גרויסע רעזערוו־לאַגערען פון פאַראַיאָהרען.

די פרייזען פון תבואה זענען פיל קלענער ווי די איינענע קאָסטען פון פראָדוקציע, ווי אַזוי־האַשע קען מען איצט רעדען וועגען פערבעסערונג פון קאָניונקטור? צוויי דריטעל פון דער בעפעלקערונג אין לאַנד איז אַן אַגראַר־בעפעלקערונג, ווען די דאָזיגע צוויי דריטעל אַרבייטען מיט היזק, קען מען נישט רעדען וועגען פערבעסערען די קאָניונקטור און נעמליך וועגען פערגרעסערען די איינלאַגען אין די באַנק־אינסטיטוציעס.

דאָס פערגרעסערען זיך פון די איינלאַגען אין די באַנקען איז נישט אידענטיש מיט'ן אָפּשפּאָרען פון קאַפּיטאַל און געלד־ענ שאַפט. ביי אונז וואַקסען די מיליאָנען אין די באַנקען, ווייל מ'מאַנאַ־ווירט נישט דאָס געלד און קיין געשעפטען און אַנשטאָט צו האַלטען דאָס געלד ביי זיך אין קאַסע, נעמט מען דאָס געלד אין דער באַנק אַריין, ווייל עס ברענגט צינזען. ווען ס'אָל אַנטרעטען אַן אויפלעבונג אין האַנדעל, וואָלט זיך באַלד דערפיהלט א גרויסע געלד־ענ שאַפט.

ווער ס'קוקט אין בעריהרונג מיט'ן לעבען ווייסט דעם שטילשטאַנד אין די האַנדעלס־און אַנ־ צען און נאָרמאַל דאַרף זיך אין הערבסט אָנהייבען א גרויסע האַנדעלס־בעוועגונג, די טראַנזאַקציעס דאַרפען זיך פערמעהרען. ביי אונז דאַגעגען, נישט קוקענדיג דערויף, וואָס מיר זענען נאָכ־ שניט, האָבען זיך די האַנדעלס־טראַנזאַקציעס נישט פערגרעסערט.

אין נאָרמאַלע בעדינגונגען איז דער הערבסט די צייט פון אַרבייטען און לאַגערען דורך דעם האַנדעל און אינדוסטריע. ביי אונזער יקרות, ביי דער גרויסער שטייער־בעלאַסטונג קען נישט דער אינדוסטריעלער און סוחר זאַמלען גרויסע סחורה־לאַגערען, ווייל ס'עסען איהם אויף די פּראָצענטער און שטייערען. ווען ס'וואָלט געקומען צו א ראַדי־קאַלער שטייער־רעפאָרם, וואָלט מען דעמאָלט געקענט רעדען וועגען א מעגליכקייט פון א קאָניונקטור־בעסערונג.

יעדענפאַלס קען מען ביי אונז, ביי דעם פעהלען פון אויסלענדישען קאַפּיטאַל, אין איצטיגען מאָמענט נישט רעדען וועגען דעם, אז די קאָניונקטור פער־בעסערט זיך.

נ. ד.

די בלוטיגע טעג אין ארץ־ישראל

אויספיהרליכער בעריכט וועגען די געשעהענישען

די אנפאלען אויף קווארטאלן מחוץ דער שטאדט

נאָך איידער די געשעהענישען אין דער שטאָט האָבען זיך אָנגעשטעלט האָט די אַראַבער וואָס זענען געגאַנגען אַהיים פון שטאָט, צוזאַמען מיט זייערע דאָרפסלייט אָנגעהויבען בעפאַלען די קוואַר־טאַלען לעבען דער שטאָט. אום דריי א זייגער נאָכמיטאָג האָט א מאַסע אַראַבער בעפאַלען די אַרבייטער פון ווירטשאַפט האָט דער שכונה תלפּיות. דאָרט האָט זיך געפונען בלויז דער שומר צווישען איהם און די אַנפאַלער איז פאָרגעקומען א שיסעריי. עטליכע זענען איהם געקומען צו הילף און האָבען איהם פון דאָרטען אַרויסגענומען נאָך דעם ווי צוויי פון די אַנפאַלער זענען פערוואונדעט געוואָרען. א לאַנגע צייט זענען די אַראַבער געשטאַנען צוריק אין די דערפער מיט די וויכטיגע היינער. די יודישע אַרבייטער וואָס האָבען געאַרבייט ביים בנין פון דעם הויז פאַר'ן הייקאָמיסאַר האָבען צו וויסען געגעבען אין שטאָט וועגען דעם אַנפאַל. די מילער פון דער אָפּטיילונג פאַר עטליכע אַרביי־טען האָט געווען פאַליציי און האָט זיי מיט זיך און אין איטאַ פונ'ם אונטערנעהמער אריבערגעפיהרט די אַרבייטער אין שטאָט אַריין. אַביסעל שפּעטער זענען אָנגעקומען נאָכאַנאַנד יעדיעות וועגען אַנפאַלען אויף די שכונות צו מערב פון ירושלים: קרית משה, בית־הכרם און בית וגן, הונדערטער אַראַבער האָבען זיך פערזאַמעלט אויף די בערג און דערנעהנטערט זיך שיסענדיג צו די שכונות. דאָרט איז ליכט פערוואונדעט געוואָרען חנוך דובנא, א ברודער פון הרב א. א.

ווי נאָר דער אַנפאַל האָט זיך אָנגעהויבען האָט דער סעקרעטאַר פונ'ם וועד העיר צו וויסען געטאָן די בריטישע פאַליציאַנטען אויף דעם וואַך־פּאָסטען פון מחנה יהודה. קודם האָבען זיי נישט געוואָלט נאָרנישט טאָן. שפּעטער איז דער אָפיציער געגאַנגען אין שטאָט אַריין, ווי עס ווייזט אויס, בעקומען אָנווייזונגען און ערשט דאַן האָבען זיי געשיקט הילף. דערווייל זענען עטליכע אויטאָמאָבילען מיט יודישע יונגעלייט געקומען צו הילף די אַנגעגריפענע שכונות. אין דער איינענער צייט בערך האָבען די אַראַבער זיך אָנגעהויבען דערנעהנטערען שיסענדיג צום משכנות זקנים און צום שפּיטאָל שערי־צדק. דאָרט איז פערוואונדעט געוואָרען יוסף קריגער פון רעננה און אַנדערע. די פאַליציי און די נעטע זענען בעשטעהט, וואָס זענען אָנגעקומען אויפ'ן פּלאַץ האָבען זיי צוריקגע־שטויסען און געבראַכט הילף די שכונות פון מערב ירושלים. דער עיקר־אַנפאַל איז דאָרט געווען אויף בית וגן. עטליכע זענען פערוואונדעט געוואָרען און מ'רעכענט אז איין אַראַבער איז דערהרגעט געוואָרען. פאַרנאַכט האָבען די איינוואוינער פערלאָזט די דאָזיגע שכונה. די אַנפאַלער האָבען אויסגעראַבט די הייזער, אָנגעצונדען פייער און פערברענט איינע אָדער צוויי, בריטישע פאַליציי האָט דאָס פייער פער־לאָשען.

פאַרנאַכט האָבען די אַראַבער פון ליפתא געמאַכט אַ אַנפאַל אויף רוממה. ווען ס'זענען אָנגעקומען יונגעלייט צו הילף דער שכונה האָט זיך אָנגעהויבען א שאַרפע פייער אויף זיי פונ'ם אַראַבישען עק הויז פון דער שכונה און פונ'ם הויז נעבען

(ספ. פאַר'ן „נייעם פאָלקסבלאַט“ דורך קפא"י).

דער וואַסער־ציסטערנע. דאָרט זענען געווען צעהנ־דליגער בעוואָפענט מיט ביקסען און רעוואָלווערס, אויף פון דער אַנדערער זייט ווען, פון הינטער א שטיינערנעם פּלויט האָבען די אַראַבער אָנגעהויבען שיסען אויף די אָנגעקומענע. די שיסעריי פון ביידע צדדים האָט זיך געצויגען ביז עס איז אָנגעקומען בריטישע פאַליציי. די פאַליציי האָט געמאַכט עטוואָס פון די אַראַבער צו זיך פונאַנדערגעיאָגט און געפיהרט אונטער־באַגלייטונג מיט די וואָס איז אָפּ'ן דאַך, ווי אַז־לען אַראָפּגעגאַנגען. צו עס איז אָנגעקומען א פּאַנצער־אויטאָ און די פערוואָמעלטע זענען זיך פונאַנדערגע־גאַנגען. אין דעם אַנפאַל זענען פערוואונדעט גע־וואָרען עטליכע, צווישען זיי מרדכי ראַבינאָוויץ א. א. דער יודישער עולם האָט געפאָדערט מ'זאָל מאַכען א רעוויזיע אין הויז און צונעהמען דאָס געוועהר פון די איינוואוינער, די רעגירונג האָט אָבער נישט מסכים געווען.

אין משך פון נאָכמיטאָג זענען אויך געווען עטליכע פּרואוון צו בעפאַלען מקור־חיים, מהנים און נאָך פּלעצער, די אַנפאַלער זענען אָבער צוריקגעשטויסען געוואָרען.

אויך אויפ'ן יפו'ער וועג זענען עטליכע פער־וואונדעט געוואָרען פון דורכפאָהרענדיגע אַראַבישע אויטאָמאָבילען, אויף אַן אויטאָ מיט יודען האָט מען געוואָרפען שטיינער געבען מוצא, מחמת מורא פאַר אַן אָנגעפאַהרענעם פּאַנצער־אויטאָ זענען די אַנפאַלער אַנטלאָפען.

נאָכמיטאָג אין דער שטאָדט

באַלד ווי ס'האָבען זיך אָנגעהויבען די געשעהענישען האָט די טעלעפאָן־צענטראַלע אויפגעהערט ענטפערן די מיינסטע טעלעפאָן־אַבאָנענטען אין שטאָט, אויסער אינסטיטוציעס און שפּיטעלער. אויך די יודישע רעדאַקציעס האָבען נישט געקענט בע־קומען קיין טעלעפאָן־אַנשלוס אין און אויסער דער שטאָט. אין דער אַלטער שטאָט, וואו תמיד איז די גרעסטע צרה, האָט דאָסמאָל געהערשט פול־שטענדיגע רוה. די פאַליציי האָט אַפגעשלאָסען אויף קורצער צייט דעם צוגאַנג פון אַלט־שטאָט צום יפו'ער טויער. עס זענען אָנגעקומען פינף פּאַנצער־אויטאָמאָבילען, אָבער אָנערגיך האָט מען זיך מיט זיי נישט בענוצט נישט קוקענדיג אויף די אַנפאַלען, מ'האָט זיך בענוצט דערמיט, וואָס מ'האָט זיי אַהינגעשיקט. איבער דער שטאָט האָבען זיך אַרומ־געדרעהט פליהער אַעראָפּלאַנען.

נעבען אוניווערזיטעט איז געווען רוהיג. די פּאָ־ליציי האָט געוואָרענט ד"ר, וואָס וועלען דאָרט געוועזען — נישט אַראָפּ צו געהן, ביז עס איז געקומען הילף.

פאַרנאַכט איז אויף יפו'ער גאַס אַרעסטירט גע־וואָרען א יוד, וואָס האָט ביי זיך געהאַט געוועהר. אין מחנה יהודה איז אַרעסטירט געוואָרען אן אַ־ראַבער מיט געוועהר.

אַנ'ערך 4 א זייגער נאָכמיטאָג האָבען זיך בעוויזען אויפ'ן גאַס די ענגלישע בעאַמטע בעוואָ־פענט מיט ביקסען און רעוואָלווערס און בעטייליגט זיך אין דער הילף פאַר די בעפאַלענע פּלעצער.

פונ'ם דאַך פון דער שוהל און קלויסטער פון די מיגדאַנערען קעגענאיבער דעם דייטשען שפּיטאָל אין נביאים־גאַס האָבען אַראַבער געוואָרפען ראַדיציגעל און שטיינער אויף די פערבייגעהענדע יודען. עס האָט זיך דאָרט פערזאַמעלט אַן עולם וועלכער האָט פערטריבען די אַנפאַלער.

האַלב זעקס פאַרנאַכט זענען אַרויסגעלאָפען פון א הויף, נעבען דעם ראַבינאַט 4 אַראַבער, גע־שאָסען און אַנטלאָפען. א גרויסער עולם האָט זיי נאָכגעיאָגט אָבער נישט געכאַפּט.

פרייטאַג־צונאַכטס

פאַרנאַכט האָבען די רעגירונגס־בעאַמטע אויס־גערופען אין די גאַסען, אַז ס'איז ערקלערט געוואָרען קריגס־צושטאַנד און פערווערט צו געהן אין די גאַסען פון האַלב זיבען אָוונט ביז 6 אין דער פריה.

פאַרנאַכט האָט בן־צבי זיך געווענדעט צו דער רעגירונג מיט א פאָדערונג צו מאָביליזירען יודישע כאַלדאַטען (פונ'ם לעגיאָן) נאָך אונטערהאַנדלונגען האָט די רעגירונג מסכים געווען און צוגעטיילט עט־ליכע צעהנדליג ביקסען. די וואָס האָבען בעקומען געוועהר זענען אָוועקגעשטעלט געוואָרען אונטער דער פאַליציי־קאָמאַנדע צו ברענגען הילף בשעת אַנ־פאַלען.

פון אָנהויב נאַכט איז די שטאָט געווען ווי א בעלאַגערטע שטאָט וואָס א פיינדליכע מאַכט גרייפט זי אָן. הונדערטער שאָסען האָבען זיך גע־הערט פון אַלע זייטען, דער עיקר פון דער זייט פון בוכאַרער קוואַרטאַל און פון רוממה. די שטענ־דיגע שיסעריי האָט נישט אויפגעהערט כמעט א גאַנ־צע נאַכט און די מיינסטע איינוואוינער האָבען זיך אַפילו נישט צוגעלייגט שלאָפען.

12 א זייגער ביינאַכט זענען אַראַבער בעפאַלען דאָס יתומים־הויז דיסקין מיט א גרויסער שיסעריי. דער טעלעפאָן איז איבערגעריסען געוואָרען און די איינוואוינער פונ'ם הויז האָבען גערופען הילף מיט טראָמבייטען. דאָס געשריי פון די יתומים קינדער האָט פערטריבען די לופט, עס איז אַרויס פאַליציי און אויך זעלבסטשוץ, וועלכע האָבען אָפּ־געשטויסען די אַנפאַלער.

ביי דער צוריקשטויסונג פון דעם דאָזיגען אַנ־פאַל האָבען זיך אויך בעטייליגט צעהנדליגער סטו־דענטען פון טעאָלאָגיע פון אָקספאָרד וועלכע גע־פינען זיך דאָ אויף א טוריסטען־רייזע.

פרייטאַג פאַרנאַכט, אַרום פינף א זייגער האָט זיך אָנגעהויבען דער איבערפאַל אויף רחל־רחל וואו ס'האָט זיך בעזעצט דער גדוד העבודה. אַראַבער האָבען זיך געלאָזט מיט א שיסעריי אויף דעם פּלאַץ. די קינדער און פרויען זענען נאָך פריהער אַוועקגעשיקט געוואָרען און די מענער האָ־בען זיך פערפעסטיגט אין דעם איינציגען שטיינערנעם בנין וואָס איז דאָרט פערהאַן. פון פינף פאַרנאַכט ביז עלף אינדערנאַכט האָבען זיי זיך געהאַלטען. דער שטורם פון די אַראַבער איז בענייעם און אָפּ־געשטויסען געוואָרען נאָכאַנאַנד, די אַנפאַלערס האָט מען נישט געזעהן. פּנחס וואַלמן איז שווער פערוואונ־דעט געוואָרען פון א שאָס, ווען ער האָט זיך אויפ־

(ווייטער זעה 7־טע זייט)

מיר וועלען זיך פערטיידיגען געגען באנדיטען און מערדער

דער ענטפער פון ועד־הלאומי אויף די רכילות פון דער אראבישער עקזעקוטיווע

ירושלים, (יט"א) אַלס ענטפער אויפ'ן קאָ־מוניקאַט וואָס איז פערעפענטליכט געוואָרען דורך דער אַראַבישער עקזעקוטיווע, אין וועלכען די פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר די געשעהענישען ווערט אַרויפגעוואָרפען אויף דער יודישער בעפעלקערונג האָט דער ועד־הלאומי פערעפענטליכט אַן ערקלע־רונג, אין וועלכער עס ווערט געזאָגט צווישען אַנדערע:

די אַראַבישע עקזעקוטיווע האַלט, אַז די יודען זענען געווען בעוואָפענט, און אַז דעם דאָזיגען וואָפען האָט זיי געגעבען די רעגירונג, עס איז נאָך אָבער זיכער, אַז ווען די יודען אין חברון און צפת וואָלטען געהאַט געוועהר, וואָלטען זיי זיך נישט געלאָזען אויסשעכטען ווי מען שעכט שאָף, נישט געבענדיג קיין איין שאָס. עס איז נאָך אַן אַנדערע האַרטע זאַך, אַז צעהנדליגער מענשען זאָלען אומ־קומען פון רציחה'שע הענד, בעת די אַנפאַלער זאָ־לען נישט פערלירען קיין איין קרבן. דער אמת איז, אַז טויזענדער מוזלמענער זענען פרייטאָג געקומען קיין ירושלים, כלומרשט צו דער גאָטעסדינסט, באמת אָבער זענען זיי געווען בעוואָפענט, און מע־סערס זענען עפענטליך דעמאָנסטרירט געוואָרען אויף די ירושלימ'ער גאַסען. אין געוויסע קוואַר־טאַלען פון ירושלים, תל־אביב און חיפה האָבען יודען ווירקליך געהאַט געוועהר, זיי האָבען עס בענוצט אָבער בלויז פאַר צילען פון זעלבסטשוץ, ראַטעוועדיג דערמיט די אַנדערע יודענ זידלונג, קיינ־מאָל אָבער נישט צו די צוועקען פון אַנפאַלען און אַנגריף.

א פאַקט איז, אַז עס איז אוממעגליך אָנ־צוווייזען לפחות אויף איין יודישען אַנפאַל, אויף אַנ'אַראַבישען דאָרף, קוואַרטאַל אָדער זידלונג, אויף איין געוואַלד־טאַט לגבי אַן אַראַבישער פרוי, אויף איין פאַקט פון רויב אָדער פּלינדערונג, וואָס זאָ־לען זיין דורכגעפיהרט דורך יודען, בעת אַ עלכע טאַ־טען זענען מאַסענווייז אויסגעפיהרט געוואָרען לגבי יודען, און יודיש האָב און גוטס ווערט איצט אויס־געשטעלט דורך אַ אַבער צום פערקויף אין שטעט און דערפער. פיל אַראַבישע באַנדיטען זענען אַרעס־טירט אָדער זאָגאַר דערהרגעט געוואָרען, עס זע־נען אַפילו געווען פאַלען, ווען אַראַבער האָבען גע־הרגעט איינע די אַנדערע אין מחלוקת איבער דאָס צוזאַמענגעראַבטע גוטס.

דער פאַקט, וואָס די רעגירונג האָט לכתחילה בעוואָפענט יודען, איז א ווייטערער בעווייז דערפאַר, אַז די שוצלאָזע יודען זענען געווען אין אַנ'ערנס־טער געפאַהר. צו אונזער בעדויערן און צו דער חרפה פון דער רעגירונג איז די מאָביליזאַציע און בעוואָפענונג פון יודען גע־וואָרען איבערגעריסען און צוריקגעצויגען, ווייל די רעגירונג האָט נאָכגעגעבען די אַראַבישע פאָדערונגען.

די פאַקטען און עדות־זאָגען וועלען פעסט־שטעלען, וויפיל אמת עס איז דאָ אין דער ער־קלערונג פון דער אַראַבישער עקזעקוטיווע, אַז אין חברון זענען נישט געווען קיין שום שחיטות און פערוואונדונגען פון יודען. דער פאַקט, וואָס די אַראַבישע עקזעקוטיווע בעמיהט זיך צו דעקען און פון פאָראויס פערצייהען די שטראָמען בלוט, מער־דערייען, געוואַלד־טאַטען, פרויען־רויב, און אונ־טערצינדונגען בעווייזט בלויז, אַז די עקזעקוטיווע אַליין האָט געהאַט א האַנד אין אָרגאַניזירען די דאָ־זיגע פערברעכענס, וואַרפענדיג אַ ווי אַרום אַנ'אייג־ביגען פלעק אויף דער נאַציאָנאַלער בעוועגונג, וואָס ווערט דורך דער אַראַבישער עקזעקוטיווע רעפּ־רעזענטירט.

דער אַראַבישער עקזעקוטיוו איז גוט בעוואוסט די גאַנצע רכילות'דיגקייט, וואָס איז ענטהאַלטען אין דעם בעשולדיגען אונז, אַז מיר וואָלטען האָבען געפּלאַנט וועלכע עס איז אַרויסטריטען לגבי די מוזולמענישע הייליגע ערטער אָדער פּרעטענדירט אויף אַראַבישען איינענטום. מיר זענען גענוג שטאַרק, כדי צו לעבען פון איינענער אַרבייט.

גלייכצייטיג דריקען מיר אויס די האָפנונג, אַז וועניגסטענס איצט וועט די רעגירונג געבען שוץ אונזער לעבען און איינענטום און וועט וויסען, ווי אַזוי צו בעשטראָפען די וואַנדאַלען, מערדער און רויבער.

אַזוי לאַנג ווי אונזערע כוחות וועלען אונז דינען, וועלען מיר נישט ערלויבען, אַז מען זאָל קוילענען, אַז מען זאָל כאַרדען אונזערע פרויען און קינדער, שטענדיג וועלען מיר זיך מיט אַלע מיטלען, וואָס וועלען אונז דינען, פערטיידיגען גע־גען באַנדיטען און מערדער.

דאָס יודישע פאָלק וועט מיט פערשטאַרקטע ענערגיע ווייטער פיהרען זיין שעפערישע, קאָנסטרוק־טיווע ווערק, גרעסערע נאָך קרבנות וועט עס ברענ־גען אויפ'ן מזבח פון אונזער פאָטערלאַנד ביז די נאַציאָנאַלע היים וועט נישט אויפגעבויט ווערען דורך פרידען און אַרבייט.

Dr. med. J. Lubicz
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראַנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פּלייצעס און גלידער.
איינענע פּראַקטיקע פון ועסטליכע אָרטאָפּעדיש ווערשטען, ווי: חקלערקעס אויף פלאַטפוס, קינסטליכע פיס, נאָרמען א. ז. וו. עמפּפאַנגט פון 5—7 אָוו.
צוריקגעקעהרט.

רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911

(+) היינט ווערט אין לאקאל פונ׳ם מיליטערישען אמט, פיעטריקאווער 212, פארקומען די רעגיסטראציע פון יאהרגאנג 1911.

צו דער רעגיסטראציע דארפען זיך מעלדען די געבוירענע אין יאהר 1911, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פונ׳ם 3 פאליציי קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

A B C D

און די וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פונ׳ם 8 פאליציי קאמיסאריאט און זייערע פאמיליע-נעמען הויבען זיך אן מיט די בוכשטאבען

H CH I J K L Ł

מארגען דארפען זיך שטעלען צו דער רעגיסטראציע די, וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פונ׳ם 3 פאליציי קאמיסאריאט מיט די פאמיליע-נעמען אויף די בוכשטאבען

E F G

און די וועלכע וואוינען אויפ׳ן שטח פון 7 קאמיסאריאט מיט די פאמיליע-נעמען אויף די בוכשטאבען

N O P R S Sz

ארבייטער ווילען 10 קערץ קוילן
און מאגיסטראט גיט נאר 5 קערץ

(—) בשעתו האבען מיר געמאלדען, אז די ארבייטער האבען זיך דורך די פראפעסיאנעלע פעראייגען געווענדעט צום מאגיסטראט און געבעטען מען זאל זיי געבען אויפ׳ן ווינטער אויף אויסצוצאהלען קוילען. דער מאגיסטראט האט בעשלאסען צו געבען יעדען צו 5 קערץ קוילען און כדי צו געבען די מעגליכקייט די ארבייטער די קוילען אפצוצאהלען, זיי צו פערגרעסערען די צאהל ארבייטס-טעג אין דער וואך.

די ארבייטער בעטען ווייטער אין מאגיסטראט, אז מען זאל זיי געבען צו 10 קערץ קוילען אויף א פערזאן.

וועגען עקסמיסיעס אין די שטאטישע הייזער

(מ) די ווירטשאפטליכע קאמיסיע פון דער אפטיילונג פאר געזעלשאפטליכער שוץ ביים מאגיסטראט האט אנגענומען א בעשלוס וועגען די וואוינונגס-בעדינגונגען אין די שטאטישע הייזער, צוליב די אפטע פאלען פון נישט צאהלען קיין דירה-געלד, שטערען די עפענטליכע רוה א. אז. וו. האט די ווירטשאפטליכע קאמיסיע בעשלאסען זיך צו ווענדען צום מאגיסטראט, אז ער זאל נעמען די נישט-ענטשפרעכענדע לאקאטארען ארויסטרייבען: געריכטליך וועגען אנ׳עקסמיסיע.

דער ראדזיגער בעשלוס איז נוגע די שטאטישע הייזער פאר עקסמיסירטע אויף סטארא-וואלטשאנסקא און אויף נאפיורקאווסקא.

די לאגע פון די יודישע באנד-וועבער

(—) שווער איז געווען ביז עטליכע יודישע ארבייטער האבען זיך געקענט אריינבעקומען אין דער באנד-וועבעריי, לאנגע שטרייקען האבען די קריסטליכע ארבייטער צוליב דעם געפיהרט, אבער א דאנק דער ענערגישער האלטונג פון דעם אינהאבער פון דער פאבריק „לאדזשאנקא“, ה׳ מ. ווייבבערג און דירעקטאר נאלדענבערג, האט זיך איינגעגעבען, אז 12 יודישע באנד-וועבער זאלען בעשעפטיגט ווערען, דורך עטליכע יאהר.

צוליב דעם קריזיס האט זיך די דאזיגע פאבריק אפגעשטעלט און די 12 יודישע ארבייטער, די איינציגע איז דעם דאזיגען פאך, זענען געבליבען ארבייטסלאז אין הונגערען מיט זייערע משפחות.

די ארבייטער האבען זיך געווענדעט צום ייטשען פעראיין פון די באנד-וועבער וועגען ארבייט, אבער דארט האט מען זיי געענטפערט, אז זיי אנערקענען נישט קיין יודישע באנד-וועבער, אזוי ארום קענען די דאזיגע יודישע ארבייטער שוין זייט עטליכע חדשים נישט בעקומען קיין ארבייט.

האנדעלס-קאמער אינטערוועניערט אין פינאנץ-מיניסטעריום
וועגען די איבערגעמער בענע סטאווקעס פון דורכשניטליכער הכנסה

פאר די אונטערנעהמונגען, וואס פיהרען נישט קיין האנדעלס-ביכער, מאכען די שטייער-אמטען א שאצונג פון זייערע הכנסות. כדי די אפשאצונג זאל האבען א וועג כען ס׳איז איינהייטליכע גאנג, האט דאס פינאנץ-מיניסטעריום איינגעשטעלט אלס גרונט א דורכשניטליכע הכנסה-שאצונג.

די לאדזער פינאנץ-קאמער האט איצט אין צוזאמענהאנג מיט׳ן אויסמעסטען די שטייערען אויפ׳ן לויפענדען שטייער יאהר פעסטגעשטעלט די נייע סטאווקעס. לערבאי איז איינטערעסאנט, אז טראץ דעם שלעכטען פערגאנגענעם יאהר זענען די הכנסה-נארמען געשאצט לויט׳ן יאהר 1925 און טיילווייז נאך העכער. אזוי זענען אין א ריהע אונטערנעהמונגען אנשטאט 8—10 פראצ. הכנסה, דאס יאהר פאראויסגעזעהן 15, 18 און אפילו 20. אט די דאזיגע טאבעלע איז איצט פונאנדערגעשיקט געווארען צו די שטייער-אמטער און לויט זיי וועט מען זיך ריכטען ביים פעסטשטעלען די הכנסות פון 1928 י., וואס לויט זיי וועט מען צאהלען דעם שטייער אויפ׳ן 1929 י.

די שטייער-אמטען האלטען אז דער קריזיס איז אויסגעבראכען ערשט אין 1929. אין דעם גאנצען יאהר 1928 האט געהערשט א גוטע קאנויונקטור, ראזענגען וויזע, אז די אינדוסטריעלער און סוחרים אז אין דער ווירקליכקייט האט דער קריזיס בעהערשט די טעקסטיל אינדוסטריע און האנדעל שוין אין דער צווייטער העלפט פון 1928 י. און אזוי ווי איצט ווערט אויסגעמאסטען דער שטייער פאר 1928 י. דארף דער דאזיגער אומשטאנד גענומען ווערען אין אכט.

די שאצונגס-קאמיסיעס הויבט איצט אן זייער ארבייט. אין צוזאמענהאנג דערמיט האט דער פאבריקאנטען-פעראיין פון דער טעקסטיל-אינדוסטריע אריינגעטראגען א דרינגענדען פארשלאג אין דער האנדעלס און אינדוסטריע קאמער. אינ׳ם פארשלאג ווערט געפאדערט אז דאס פרעזידיום פון דער האנדעלס-קאמער זאל אנעמען מיטלען ביי דער ארטיגער און צענטראל-מאכט, אז די סטאווקעס זאלען נישט פערפליכטען.

דער דאזיגער דרינגענדער פארשלאג איז בעטראכט געווארען אויף דער נעכטיגער פלענאר-זיצונג פון דער האנדעלס-קאמער אונטער׳ן פארזיץ פון קאמיסאל ראבערט גייער.

נאכדעם ווי ס׳האבען גערעדט די ה״ה: ביבערגאל, יוזעף קאהן, ד״ר אקס, פרעזעס באיאצקי און די פראנצ לויט׳ן פארשלאג פון ד״ר בארטשטסקי איבערגעשיקט געווארען און דער שטייער-קאמיסיע פון דער האנדעלס-קאמער וועלכע ארבייט אויף די רעכטע פון פלענום.

רעמועלבע אוועגער האט די שטייער-קאמיסיע ביי דער האנדעלס-קאמער אפגעהאלטען א זיצונג מיט די שאצערס פון די שטייער-אמטען און פעראייניגטע טערעסירטע צווייגען און צונויפגעזאמעלט דעם נויטיגען מאטעריאל.

היינט פארט אריים א דעלעגאציע קיין ווארשא צו אינטערוועניערען אין שטייער-דעפארטאמענט פון פינאנץ-מיניסטעריום.

ערמעגליכט דאס שאפען פון נייע ישובים אויפ׳ן יודישען באדען אין א״י
קויפט דעם אפצייכען פון קרן קימת לישראל

וויזיט פון גנבים אין דער לאדזער בערזע

נעכטען ביינאכט איז אין צענטער פון שטאט אויף פיעטריקאווער 96 (סימענס פאלאץ) אין לאקאל פון דער לאדזער בירושע פארגעקומען א דרייסטע איינבראך פון גנבים.

ווען דער וואכטער פון דער בירושע כאפמאן מאריעל איז אין ערפריה געקומען אין לאקאל, האט ער מיט ערשטוינונג דערזעהען אין גאנצען לאקאל א שרעקליכער אונארדנונג, איבער דער גאנצער לאקאל זענען געווען צו ארפען פאפירען און דאקומענטען.

דער וואכטער האט באלד אלארמירט פאליציי. די אויספארשונג האט פעסטגעשטעלט, אז די אייזערנע קאסע, וועלכע געפונט זיך אין דער קאנצעלאריע פון א וואקאט אפאלינסקי וועלכער איז גלייכצייטיג סעקרעטאר פון דער בירושע, איז אויפגעבראכען. אין דער וואנד פון קאנפערענץ-זאל געפינט זיך אנ׳האלב-מעטערדיגע עפנונג, וועלכע פיהרט אין א קעמערל אויף פשעיאזד 6. פון דארט האבען זיך די גנבים אריינבעקומען אין דער בערזשע.

אין קאנפערענץ-זאל פון דער בירושע געפינט זיך נאך איין עפנונג, אויף פשעיאזד 8. די דאזיגע צווייטע עפנונג האבען זיך די גנבים אויסגעהאקט אלס רעזערוו, אויפ׳ן פאל אויב מען וועט דארפען אפטרעטען.

וויפיל די גנבים האבען ארויסגענומען פון דער קאסע, איז נאך נישט בעוואוסט, ווייל אדוואקאט אפאלינסקי געפינט זיך איצט נישט אין לאדז. די סעקרעטאריאט זאגט, אז שבת האט זיך אין דער קאסע געפינען צוויי טויזענד זל. און עטליכע וועקסלען.

נאך דער ארבייט האבען די גנבים נאך בעזיוכט גוט אפצואשען די קאסע עס זאלען נישט בלייבען די שפורען די אפדרוקען פון די פינגער.

נאכדעם האבען די גנבים גערובט זיך אריינברעכען אין דער אין שכנותדיגען לאקאל, פון רעיענט יאשטשעמבאווסקי. צוליב דעם אבער וואס די וואנד איז א זעהר דיקע און די גנבים האבען געזעהן, אז זיי וועלען ביז איינדערפריה מיט דעם דורכברעכען דעם מויער נישט פערטיג ווערען, האבען זיי איבערגעלאזען די ארבייט אין מיטען.

די פאליציי האט אין צוזאמענהאנג מיט דעם גנבה ארעסטירט א גאנצע ריהע בעקאנטע גנבים.

פארוואס נישט קיין יודען?
יודישע ארבייטער וויל מען נישט צונעהמען אויף ארבייט קיין פראנקרייך

דער קריזיס אין לאדז לאזט זיך פיהלען, וואס אמאל שטארקער די ארויסגעשטויסענע פון די ארבייטס וואס שטאטען, ארבייטסלאזע זוכען צו פערדינען אויף א שטיקעל ברויט.

דער מלוכה׳שער ארבייט-פערמיטלונגס-אמט לאזט אפאט מאל וויסען, אז קיין פראנקרייך זוכט מען ארבייטער אין די קוילען-גרובענס, אויף פעלד-ארבייט, קוואליפיצירטע פאבריקס-ארבייטער א. ד. גל.

צוויי יודישע ארבייטסלאזע אברהם גורניצקי און יונה רובינאוויטש (קאנסטאנטינער 69) האבען זיך נעכטען געמאלדען אין ארבייטס-פערמיטלונגס-אמט אויף קילינסקע 52 און געבעטען זיי צו פערשרייבען אויף ארבייט קיין פראנקרייך אין די קוילען-גרובענס.

דער לייטער פון דעם אמט האט זיי ערקלערט, אז צייט ער איז ליידער האט ער נאך קיין יודען אויף ארבייט קיין פראנקרייך נישט פערשריבען; לויט זיין ערקלערונג זאל זיין אן א מאך מיט דער פראנצויזישער מיסיע נישט צו שיקען קיין יודען קיין פראנקרייך אויף ארבייט.

עס וואלט געווען כדאי אז די ענטשפרעכענדע אינסטיטוציעס זאלען זיך מיט דעם ענין פעראינטערעסירען און פעסטשטעלען וואס פאר אן אמאך עס איז פעראן צווישען דער מיסיע מיטן ארבייטס-פערמיטלונגס-אמט, וואס זאל אויף א אזא אופן בעעולהן די יודישע ארבייטסלאזע.

יודען!
ערפילט אייער חוב פאר׳ן אויפבוי פון ארץ-ישראל
קויפט היינט דעם אבצייכען פון קרן קימת!

א לאדזער בעקער אויף „חתן״-גאסטראלען אין ווארשא

אויף מילא 23 אין ווארשא וואוינט דער מאלער מייסטער וואלף ליס, וועלכער האט א בת-יחידה א שידוך צו טון. האט זיך צו דער דאזיגער 19 יאהריגער בת-יחידה געשדכנ׳ט דער בעקער ארבייטער עקיבא שטראפמאן (פראנציסקאנער 21), וועלכער האט זיך פארגעשטעלט אלס בחור פון קראנסטאוו אהן עלטערן. אזוי ווי שטראפמאן איז א גוטער פערדינער און דערצו א שעהנער יונגערמאן, איז דער שידוך שנעל געשלאסען געווארען און דעם חתן איז צוגעזאגט געווארען נדן, וויפיל ער האט נאר אליין געפאדערט.

שטראפמאן האט זיך געוואלט דערווייל בעגנוגענען מיט א „ווארט“, אבער דער כלה׳ס עלטערן האבען דורכאויס זיך איינגעעקשנ׳ט, אז ביי זייער איינציגער טעכטער וויל זיי האבען א כאמעלע תנאים, וועלכע זענען טאקע דעם פערגאנגענעם שבת-צונאכט פארגעקומען ביי זיי אין שטוב מיט גרויס פראכט און פייערליכקייט. עס איז פערבעטען געווארען א גרויסער עולם געסט, עס זענען אויך געווען כלי-זמרים.

שפעט ביינאכט, ווען די שמחה האט דערגרייכט דעם העכסטען פונקט, איז פלוצים אריינגעפאלען מיט א מורא׳דיג געשריי א יונגע פרוי, וועלכע האט זיך געווארפען אויפ׳ן חתן און איהם אנגעהויבען מכבד זיין מיט פייערדיגע פעטש.

— דאס איז דאך מיין כפרה, מיין מאן — האט זי געשריען — שוין צוויי יאהר, ווי ער האט מיך איבערגעלאזט אין לאדז מיט צוויי קליינע קינדער, אהן מיטלען צום לעבען.

באלד זענען נאך דער פרוי געקומען עטליכע מאנסלייט און עס איז אויסגעבראכען א געשלעג צווישען זיי און דעם חתנ׳ס צד. די כלה האט אנגעהויבען ספאזמירען און עס איז ענטשטאנען אן אונבעשרייבליכע מהומה. אלץ האט זיך געקאכט און אנגעמאכט אנ׳אונגעהויערען טומעל.

דער אנגעקומענער פאליציאנט, האט געגעבען אלע צונויפגעשטעלט א פראטאקאל פאר שטערען די עפענטליכע רוה.

ווי ס׳האט זיך ארויסגעשטעלט וואוינט איצט שטראפמאן אין ווארשא ביי זיינע עלטערן אויף סאפא זשינסקא 3. ווענען זיין שדכנען זיך צו ליס האט זיך דערוואוסט דער בעקער אליהו גרינשטיין א לאדזער בעקער וואס וואוינט איצט אין ווארשא אויף דזיקא 27. ער האט וועגען דעם מיטגעטיילט שטראפמאנס פרוי אין לאדז קרוטקא 8. אזוי ווי זי האט נישט קיין אפיציעלע חתונה-אקטען וואוינט זי דארט אויפ׳ן נאמען אלטע צוקער.

דער „חכשיט“ איז ארעסטירט.

די מחותנים מאנען ביי איהם אז ער זאל בעצאהלען די פאר הונדערט זלאטעס וואס ס׳האט געקאסט די תנאים סעודה.

Dr. med. J. MAKOWSKI
קינדער-קראנקהייטען
האט זיך איבערגעצויגען אויף
CEGIELNIANA 8, tel. 50-02
עמפפענגט פון 4—6 נאכמ.

Dr. A. MAZUR
ספעציאליסט פאר האלז-, נאז- און אויערן-קראנקה.
צוריקגעקעהרט
65 וושכאדניא 65, טעלעפאן 66-01.
נעהמט אן פון 12.30 ביז 1.30 נאכמיטאג און פון 4 ביז 6 אין אווענד.

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צוריקגעקעהרט
— און איבערגעצויגען אויף —
צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87
ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוואכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעמט אן פון 8—10 פריה, 12—2 נ.מ. און פון 4—8 אוו.

פון געריכט

בעגנבעט זיין באלאבאס

(2) אויף דער בעשולדיגונגסטאבאנק אין קרייז-געריכט איז נעכטען געזעסען דער 19 יעהריגער מיעטשיסלאוו נאוואקאווסקי, וועלכער איז בעשולדיגט אין סיסטעמאטישען בעגנבענען זיין בעל-הבית דעם בעקער אנטאני טשעמבינסקי.

דער בעל-הבית בעווייזט, אז נאוואקאווסקי האט ביי איהם ארויסגעגנבעט אג׳ערך 10,000 זל. נאוואקאווסקי איז זיך מודה אין ארויסגנבענען 1300 זל.

דאס געריכט האט פערמשפט נאוואקאווסקין אויף 6 חדשים טורמע.

פאלשע וועקסלען

(2) דאס קרייז-געריכט האט בעהאנדעלט דעם פראצעס געגען א געוויסען אנדושעי פאביאנטשיק און אנטאני גאלאנאוו, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט אין פעלשען וועקסלען.

דאס געריכט האט פערמשפט פאביאנטשיקען אויף 6 חדשים טורמע און אנטאני גאלאנאוו צוליב מאנגעל אין בעווייזען פריי־געשפראכען.

דעפ. גרינבוים אויף אפראצעס אין לאדז

קומענדיגען דינסטאג דעם 24 ה. ח. וועט אין לאדז פארקומען א סענסאציאנעלער פראצעס ס׳וועט געמשפט ווערען דער זוהן פון דעפוטאט גרינבוים, וועלכער ווערט בעשולדיגט אין קאמוניזם. אלס פערטיידיגער וועלען ארויסטרעטען דעפ. הארטגלאס און דער פאטער דעפ. י. גרינבוים.

אויטא-טאריף

(כו) דער איצטיגער טאריף פאר אויטא־דראשקעס איז פאלגענדער: טאג־טאריף: 4־פערזאן — ערשטער קילאמעטער 1 זל. 20 גראשען, די מיטעלדיגע צו 60 גראשען; 6־פערזאן — ערשטער קילאמעטער 1 זל. 20 גראשען — די מיטעלדיגע 80 גר. נאכט־טאריף: ערשטער קילאמעטער 1 זל. 80 גראשען.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) נ. עפשטיין, פיעטרקאווער 223; נ. באר־טאשעווסקי, פיעס קאווער 95; מ. ראזענבלום, ציגעל־גאס 12; גארפיין, וואסקאדגיא 54; י. קאפ־ראווסקי, נאוואמיעסקא 15.

היינט

אבצייכען־טאג לטובת דעם קרן הקימת

היינט קומט פאר אין אונזער שטאט אן אבצייכען־פערקויף לטובת דעם קרן־הקימת, דעם יודישען נאציאנאלען פאנד, וועלכער קויפט אויס דעם באדען אין ארץ־ישראל אלס אייביגען אייגענטום פון יודישען פאלק. אויף דעם באדען פון „קרן־קימת” זענען, ווי בעקאנט, ענטשטאנען דער גרעסטער טייל יודישע ישובים, וועלכע האבען בעת די לעצטע געשעהענישען אזוי העלדיש פערטיידיגט דעם יודישען כבוד און דאס יודישע האב און גוטס. גרויסע אויפגאבען שטעהען פאר דעם „קרן־הקימת” אין דער נאהנסטער צוקונפט, כדי אויסצובויען די בעשטעהענדע ישובים און צו ערמעגליכען דאס בעזעצען פון נייע ישובים דורך אונזערע העלדישע חלוצים־פיאנערען פון דער יודישער נאציאנאלער היים. עס איז דער חוב פון גאנצען יודענטום מיטצוהעלפען צו פערגרעסערען די הכנסות פון קרן־קימת, כדי צו פערשטארקען דעם יודישען גרונד־בעזיץ אין ארץ־ישראל, וועלכער איז דער יסוד פון דעם נאציאנאלען אויפבוי־ווערק.

אין דער היינטיגער זאמלונג בעטייליגען זיך אנגעזעהענע ציוניסטישע עסקנים און די ציוניסטישע און נאציאנאלע יוגענד. עס איז צו ערוואַרטען, אז דאס לאדזער יודענטום וועט מיט א ברייטער האנד אונטערשטיצען די בעמיהונגען פון היגען „קרן־קימת” קאמיטעט, האבענדיג אין זינען די גרויסע אויפגאבען פון יודישען נאציאנאל־פאנד.

יאהרצייט פון אלתר אייזענשלאס

צו דער פירטער יאהרצייט פון פערשטארבענעם שריפטשטעלער אלתר אייזענשלאס וועט היינט 12 א זייגער פארקומען א הזכרה אויפ׳ן קבר פון פערשטארבענעם.

„ארט־ידיעות”

ס׳איז ערשינען דער נומער 8 (אויגוסט) פון חודש־זשורנאל „ארט־ידיעות”. אינ׳ם זשורנאל ווערען געבראכט בעריכטען פון פלענום פון דער צענטראל־פערוואלטונג. בעריכט פון דער דריטער סעסיע פון צענטראל־ראט און בעריכטען פון דער „ארט”־טעטיגקייט אין דער גאנצער וועלט.

אונטערשטיצט אונזערע העלדישע חלוצים אין א״י
קויפט דעם אַצייכען קרן קימת
לטובת דעם

הילף־אקציע פאר די געליטענע אין ארץ־ישראל

(—) זונטאג אווענט איז אין קצבים פעראיין פיעטריקאווער 24) פארגעקומען א ספעציעלע פערוואלטונגס־זיצונג געווידמעט די לעצטע געשעהענישען אין א״י. אויפ׳ן ארט איז געזאמעלט געווארען א גרעסערער בייטראג און ס׳איז בעשלאסען געווארען שטיצען די זאמלונג פאר די געליטענע אין ארץ־ישראל.

ביי די יודישע האנדווערקער

אין צוזאמענהאנג מיט דער זאמעל אקציע, וואס ווערט איצט געפיהרט אין אונזער שטאט לטובת די קרבנות פון די לעצטע שלאכטען אין ארץ־ישראל, האט דער צענטראלער יודישער האנדווערקער־פערבאנד (פאלודניאווא 4) ארגאניזירט די זאמלונג צווישען זיינע אלע סעקציעס. די אונמיטעלבארע אדורכפיהרונג פון דער דאזיגער אקציע איז ארויסגעלעגט געווארען אויף די פרעזעסען פון די בעטרעפענדע סעקציעס. שוין אין די ערשטע טעג פון דער אקציע זענען עדות פון איהר גרויסען ערפאלג.

פאר ארץ־ישראל

ה׳ ל. קעמפינסקי האט איינגעצאהלט אין „נייעם פאלקסבלאט” 10 זלאטיס פאר די געליטענע אין ארץ־ישראל.

פייערליכע פארשטעלונג אין פילהארמאניע
50 פראצענט לטובת די געליטענע אין ארץ־ישראל

(—) מארגען אין אווענד גיט די פילהארמאניע א פייערליכע פארשטעלונג. עס וועט געשפילט ווערען שלום־עליכמ׳ס „טוביה דער מילכיגער”, מיט׳ן אנטייל פון מאריס לאמפע, פאניע מענדעלעוויטש און דעם גאנצען אנסאמבל. 50 פראצענט פון דער הכנסה פון דער דאזיגער פארשטעלונג איז דורך דער דירעקציע בעשטימט געווארען לטובת די געליטענע בעת די געשעהענישען אין ארץ־ישראל.

ס׳איז דעריבער זיכער, אז די פילהארמאניע וועט מארגען זיין אויספערקויפט ביז׳ן לעצטען פלאץ.

פון יודישען פרויען פערבאנד וו.י.ז.א.
(אויפרוף)

יודישע פרויען! אין דער דאזיגער פאר אונזער פאלק שווערער צייט, ווען דאס גאנצע יודענטום איז טיף ערשיטערט געווארען צוליב די שרעקליכע ידיעות וועגען די בלוטיגע קאמפען אין ארץ־ישראל וואו אונזערע ברידער און שוועסטער האבען בעוויזען מיט וואונדער פון העלדענטום, פערטיידיגענדיג אונזער כאטערלאנד און אונזער צוקונפט, צי קאנסטו איצט בלייבען פאסיוו צו דער נאציאנאלער טראגעדיע?

יודישע פרוי! ארץ־ישראל איז אין געפאהר, אלס יודישע מוטער און יודישע טאכטער איז דיין פליכט זאפארט צושטעלען זיך אין די רייהען פון די, וועלכע העלפען מיט אפפערוויליגקייט און איבערגעגעבענהייט אונזערע גבורים אין ארץ־ישראל. דאס גאנצע יודענטום ווי איין מאן איז איצט צוגעטרעטען צו א גרויסער הילפס־אקציע, און דער דאזיגער אקציע מוז די יודישע פרוי פערנעהמען א בכבודיגען פלאץ, זי מוז זיך באלד שטעלען צו דער ארבייט, מיט דער גרייטקייט פאר די גרעסטע קרבנות.

יודישע פרוי! בעטייליג זיך אליין אין דער ארבייט און רוף אויך אנדערע צו מיטארבייט! דער ישוב אין ארץ־ישראל פערלאנגט דאס פון דיר! צאהל אב דיין חוב וואס דו ביסט שולדיג די געפאלענע העלדען און העלף אויפבויען די יודישע נאציאנאלע היים!

ארץ־ישראל איז און מוז זיין אונזער.

קאמיטעט פון פרויען־פערבאנד וו.י.ז.א.

דארף־שרפות

(2) נעכטען בייטאג האט אויסגעבראכען א שריפה אין דארף יערבאוויץ ביים לאנדווירט סטאניסלאוו פלעבאנסקי עס האט אינגאנצען אפגעברענט א סטאדאלע און דאס וואוין־הויז.

די צווייטע שריפה האט אויסגעבראכען אין דארף גאווא סאלנא ביים לאנדווירט יאן קאלער.

לאדזער טעקסטיל־קריזיס
זיינע סבות און מיטלען איהם צו לעזען

(—) די לאדזער האנדעלס־קאמער האט ארויסגעגעבען אלס בעזונדערע בראשור דעם מעמאריאל, וועלכער זי האט איבערגעגעבען דעם האנדעלס־מיניסטער אויף דער קאנפערענץ אין אויגוסט ה. י.

אין דאזיגען מעמאריאל וואס בעהאנדעלט דעם איצטיגען קריזיס אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע און זיינע סבות ווערען אנגעוויזען מיטלען ווי אזוי דעם קריזיס צו בעזייטיגען, צו דער בראשור זענען צוגעגעבען א רייה זעהר אינטערעסאנטע ציפערען וועגען דער ווירטשאפטליכער ראל פון לאדזער ראיאן.

פון דער היגער „יעאס” אפטיילונג

(—) אין צוזאמענהאנג מיט דער רעארגאניזירונגס־ארבייט פון דער היגער „יעאס”־אפטיילונג, איז נעכטען געקומען קיין לאדז דער פרעזעס פון דער צענטראלער עמיגראציע־געזעלשאפט „יעאס” אין ווארשא ר׳ אברהם פאדלישעווסקי און דער גענעראל־דירעקטאר ה׳ י. גרינפעלד, די געסט וועלען היינט אפהאלטען א זיצונג מיט׳ן היגען קאמיטעט אין ביורא פון פרעזעס פון פראפאגאנדע־קאמיטעט ה׳ אברהם קאן.

„יבנה”

(*) די שולע „יבנה” האט אנגעהויבען איהר ארבייט נאך א גרונדליכער פארבערייטונג, הן איטעכנישען הן אין פעדאגאגישען זין. עס זענען איינגעקויפט געווארען פיל מכשירי־למוד, די גרויסע שול־ביבליאטעק איז בערייכערט מיט פיל נייע ביכער. מיט א ספעציעלער אויפמערקזאמקייט ווערען געפיהרט די יודישע למודים, וועלכע נעמען ארום העברעאישע שפראך, העברעאישע ליטעראטור, חמש, נביאים, יודישע געשיכטע, משניות א.ז.וו.

אין איינציגע טעג ארום הויבט אויך אהן איהר טעטיגקייט די פרעבעל־שולע, וועלכע ווערט געפיהרט לויט דער שטה פון פראפ. מאנטעסארי דורך א געניטער א״י־פרעבעליסטין.

די שולע האט בדעה אין די נאהנסטע טעג צו עפענען נאך 2 קינדער־גרופע.

קינא־טעאטער
SPLENDID
נארוטאוויטשא 20

היינט — שפילט דער „גלאזונאוו קווארטעט” אין פילהארמאניע

היינט דינסטאג אווענד טרעט אויף אין „פילהארמאניע” דער וועלט בעריהמטער „גלאזונאוו קווארטעט”. דער דאזיגער קווארטעט געהערט צו די בעסטע קינסטלערישע קווארטעטען אין דער וועלט און זיין שפילען לאזט איבער אויף די צוהערער א אונפערגעסליכען איינדרוק.

די גרעסטע קונסט־קריטיקער רופען זיך אפ מיט בעגייסטערונג וועגען דעם „גלאזונאוו־קווארטעט” און זייער אויפטריט איז א קינסטלעריש־געשעהעניש. אויך אין לאדז ווערט דער היינטיגער קאנצערט ערווארט מיט גרויס אינטערעס.

קאנצערט פון דער פענאמענאלער טענצערין מרימ׳ל דייכעס

נאר בקרוב וועלען מיר האבען אן אנגענעהמע איבעראשונג: אין פילהארמאניע וועט אויפטרעטען אויף איין איינציגען קאנצערט דאס וואונדערבארע קינד מרימ׳ל דייכעס, וועלכע האט ערשט נישט לאנג קרעאירט איינע פון די הויפט־ראלען אין א פוילישען פילם. מרימ׳ל דייכעס האט לעצטענס פערבראכט א לענגערע צייט אין פאריז, וואו זי האט זיך פערוואלקומט אין איהרע שטודיען, ביי דער וועלט־בעריהמטער פרימא־בעלערינא אלא פרעאבראזשענסקא. אויך אין פאריז איז מרימ׳ל דייכעס אויפגעטרעטען אויף א רייה קאנצערטען און וועגען איהרע אויפטריטען האבען די פראנצויזישע צייטונגען געשריבען פיל שבחים.

ערעפנונג פון ווינטער־סעזאן אין קינא „זאכענטא”

היינט קומט פאר די פייערליכע ערעפנונג פון ווינטער־סעזאן אין קינא „זאכענטא”. אלס פרעמיערע ווערט געגעבען דער פרעכטיגער פילם־שלאגער „די ט. נצערקע” מיט דאלארעס דעל ריא אין דער הויפט ראלע.

די ענערגישע דירעקציע האט פערקאנטראקטירט צום ווינטער סעזאן א רייהע פון די בעסטע וועלט פראדוקציעס. דער ארקעסטער איז בעדייטענד פערשטארקט געווארען.

צאהן־ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
14 Zawadzka 14
נעמט אן פון 2 - 10 און פון 7 – 4

די פוילישע טעאטערן אין לאדז
דער שטרייט צווישען צוויי צדדים

אין לאדז האבען מיר היינטיגס יאהר א שפע פון פוילישע טעאטערן. ביז איצט זענען שוין פערהאן פיר, און ס׳וועלען נאך צוקומען א פאר נייע. און געקומען איז עס צו דעם בזה האופן:

פאראיאהרען האט די דירעקציע פון לאדזער שטעטישען טעאטער בעקומען צו פיהרען דער דירעקטאר גארטשינסקי. דער מאגיסטראט האט בעשטימט אלס סובסידיע פאר׳ן שטעטישען טעאטער 200,000 זל. א יאהר א חוץ דעם האט דער מאגיסטראט זיך פערפליכטעט צו דעקען אלע הוצאות פאר רעקוויזיט, דעקאראציעס און קאסטיומען, וועלכע בלייבען אבער דאס אייגענטום פון דער שטאט.

ה׳ גארטשינסקי האט דאס טעאטער אין פערלויף פון סעזאן ווירקליך אוועקגעשטעלט הויך, געגעבען א רייה פרעמיערען, אנגאזשירט די בעסטע ארטיסטישע כוחות, אבער ה׳ גארטשינסקי האט זיך קנאפ גערעכענט מיט די מאטעריעלע מעגליכקייטען און האט ווייט איבער עשריטען דעם בודזשעט. די סובסידיע איז אויסגעשעפט געווארען. דער מאגיסטראט האט געהאלטען, אז די אויסגאבען אויף דעקאראציעס א.א.וו. זענען צו גרויס און ווען ס׳איז געקומען צום נייעם סעזאן איז דורך וויצע־פרעזידענט וועלינסקי ארויסגערוקט געווארען די קאנדידאטור אלס דירעקטאר פון שטעטישען טעאטער — ה׳ אדווענטאוויטש. די דאזיגע קאנדידאטור האט געשטיצט דער לאווניק פון דער בילדונגס־אפטיילונג ביים מאגיסטראט פראפ. סמאלעק און אדווענטאוויטש איז טאקע געווארען דירעקטאר.

דיר. גארטשינסקי איז אבער געשטיצט געווארען פון אנדערע קרייזען. האבענדיג א גרויסען ארטיסטען־פערסאנאל, האט דיר. גארטשינסקי אין פאריגען סעזאן געשאפען דעם קאמעראל־טעאטער. געשטיצט אויף געוויסע קרייזען האט דירעקטאר גארטשינסקי פערהאלטען פאר זיך דעם טעאטער און אויך בעקומען דעם לאקאל פון טעאטער פאפולארני און דעם טעאטער אין גייערס פאבריק, וואו ס׳איז אויך איינגעארדענט געווארען א פיליע פון טעאטער פאפולארני.

אויף דער לעצטער זיצונג פון דער שטעטישער טעאטער־קאמיסיע איז בעשלאסען געווארען די פראגע וועגען די שטעטישע סובסידיעס פאר די טעאטערן דערווייל אפצולייגען ביז צו דער נאהנסטער זיצונג, וואס וועט פארקומען ענדע אקטאבער.ביידע צדדים פרעטענדירען אויף דער סובסידיע.

א חוץ די דערמאנטע טעאטערן ווערט נאך פראיעקטירט א טעאטער־רעוויע אין „ווייסען” זאל פון „מאנטייפעל”, און אן אפטיילונג פון ווארשאווער „קווי פרא קווא” אין זאל פון איצטיגען קינא „פאלאסט” (פעטריקאווער 108).

אזוי ווי אדוועגטאוויטש דארף אויך האבען א צווייטען לאקאל, פאר א פאפולערען טעאטער, אגב וויל ער האט שוין אנגאזשירט א דאפעלטען ארטיסטען־אנסאמבל, פיהרט ער איצט אונטערהאנדלונגען מיט׳ן פאלקס־קינא אויף פשעיאזד 34 וואו ס׳איז פערהאנען א פאסיגע ביהנע. דארט וועט וואהרשיינליך איינגעארדענט ווערען דער צווייטער טעאטער פאפולארני אדער „טעאטער ראבאטניטשי”.

דאס יודישע מיידעל
אין אמעריקאנער שטעדטעל

עס האט זיך מיר לעצטענס געמאכט צו זיין אין עטליכע קליינע אמעריקאנער שטעטלאך און צוצוקוקן זיך צום יודישן לעבן דארט. אין דער אלטער היים האט מען אזוינע שטעטלאך גערופן „שטעט"; אבער דא, אין אמעריקא, זענען זיי קליינע שטעטלאך. װארים װאס פאר א באגריף האט א שטעטל פון פופצן טויזנט איינוואוינער, ווען עס שטייען אזוינע ריזיגע שטעט ווי: ניו יארק, שיקאגא, פילאדעלפיע, קליוולאנד, סאן־פראנציסקא?

און דיזעלבע זאך איז אפילו מיט א שטעטל פון 30 טויזנט; און ס'זענען פארשטענדלעך, נאך דא שטעטלעך מיט א סך װעניגער איינוואוינער. אומעטום קען מען געפינען א יודן, זיי זענען צושפרייט און צושפרייט איבער דעם גאנצן לאנד.

איך האב זיך צוגעקוקט און געזען: די יודן אין די קליינע שטעטלעך פילן זיך זייער אומעטיג. זיי פילן זיך אפגעריסן פון „כלל", פון דער װעלט, און הויפטזעכלעך פון דער יודישער װעלט.

אומעטיגער פון אלעמען לעבט זיך דעם יודישן מיידעל פון דער קליינער שטאט. זי איז ממש עלענט. אין די קליינע שטעטלעך געפינט מען דעריבער א סך יודישע טעכטער, װאס נאך זייערע יארן זאלטן זיי שוין לאנג געדארפט חתונה האבן... אבער ס'איז פשוט נישטא מיט װעמען צו דער חופה צו גיין. נישטא קיין בחורים, נישטא קיין חתנים!! די בחורים זענען אנטלאפן אין די גרויסע שטעט און די מיידלעך זענען געבליבן אין די היימען, ביי דער מאמע'ס פארטוך...

יודישע מיידלעך אנטלויפן א סך זעלטענער פון זייערע היימען, װי קריסטליכע מיידלעך. די יודישע טאכטער אין דער קליינער שטאט איז אין אלגעמיין שטארק צוגעבונדן צו דער היים. אבער זי ליידט, זי שטיקט דעם אומעט אין זיך. יודישע בחורים זענען דארט װא — נאך װעניגער!

דאס קליינע שטעטל איז אויסגעשפילט. אמ־מעהרסטענס זעהט מען דארט אלטע לייט, װאס לעבן אויף זכרונות און — פארגעניגטע מיידלעך. די אלטע לייט זיצן, קייען טאבאק, װארימען זיך אויף דער זון און רעדן.

זיי דערציילן זיך שוין צום טויזנטסטן מאל װיפיל באנקירן דאס שטעטל האט ארויסגעגעבן; װיפיל גלחים; װיפיל סענאטארן — און דאס גלייכן.

די אלטע לייט רעדן פון פארגאנגענהייט, פון אמאליגע טעג, און די מיידלעך שארן זיך און די פארנאכטן דורך די בוימער־באװאקסענע גאסן און — האבן נישט פון װאס צו רעדן. זייער לעבן איז פוסט און לער.

יודישע מיידלעך פילן זיך גאר אפגעריסן פון אלעמען. געמישטע הייראטן קומען פאר גאנץ װעניג. דא און דארט קען זיך א יודיש מיידעל מיט א קריסטליכן יונגערמאן — אבער קיין אלגעמיינע ערשיינונג איז דאס נישט. יודן זענען אין שטעטל דא גאנץ װעניג. נישטא קיין יודיש לעבן דארט.

טרעפט זיך כסדר אזוי: א מיידעל איז אויפגעהאדעװעט געװארן אין קליינעם שטעטל צוזאמען מיט א געװיסן בחור. זיי שטאמען ביידע פון דעם זעלבן כארט באלעבאטישע פאמיליעס.

די עלטערן פון מיידל האבן אין הארצן זיך געפרייט, װאס זייער טאכטער האט שוין פון קינדהייט אן א „פריינט". ס'אלט — טראפט די מאמע — נישט געװען קיין שלעכטער שידוך. זיי װאקסן שוין אונטער. די עלטערן פון דער מיידל צד געהען אפט אריין צו די עלטערן פון דעם בחור'ס צד. מען רעדט נאך נישט אפן אבער שטילערהייט האלט מען זיך שוין פאר מחותנים...

שטילערהייט גרייט מען שוין צו מתנות. ביידע זענען צופרידן — ביידע צדדים. דעם בחור'ס עלטערן פרעהען זיך אויך. װאס זיי װייסן װער די כלה איז, װאס ער, דער זוהן זייערער, איז נישט אריינגעפאלן — צו װער װייסט װעמען!..

מאכט זיך — און דאס פאסירט, װי געזאגט זעהר אפט, — אז דער בחור פאהרט אװעק אין דער גרעסטער שטאט, װייטער צו שטודירן, אדער צוליב עפעס אנדערש, די גרויסע שטאט ציהט צו זיך צו אלע יונגע לייט אלע בחורים. דאס מיידעל בלייבט װארטן. אין הארצן װערט א שטארקע אומרוהיגקייט געבוירן. געהט אװעק א שטיק צייט און די ליבע צװישן דער מיידעל און דעם בחור װערט אפגעקיהלט. די שטאט פארט דעם בחור אינגאנצן איבער. זיין „מיידעל", אין דער היים, קוקט איהם אויס צו קליינשטעטיג, צו פראװינציעל...

איז אזוי — אדער ער הערט אויף אינגאנצן איהר בריף צו שרייבן, אדער ער שרייבט איהר נאך א לאנגען שװייגען אריין אזא מין בריװעל:

— מיין טייערע:

זייענדיג װייט פון דיר, געפינענדיג זיך אין דער גרויסער שטאט, בין איך גאר אנדערש געװארן, מיינע נעכטיגע טרוימען זענען פערלוירען געװארן. איך האב נאך אלץ אכטונג פאר דיר, אבער די ליבע איז אפגעקיהלט געװארן. איך האב שוין דא נאך אנדערע פריינט. זיי געזונט און ענטשולדיג"!

דאס זענען אלץ אזוינע בריװעלעך, װאס קיין יונגע בענקענדיגע מיידעל זאל כאטש דעם נישט געפרובט װען...

װער האט צוגענומען איהר חתן, איהר טרויסט?

דער ענטפער איז: — די שטאט!

דאן הויבן זיך אן פאר דעם מיידל אומעטיגע טעג און נעכט. די יארן הויבן אן צו געהן...

טאטע־מאמע זענען פערזארגט: װאס װעט דא איצט זיין? זיי זעהן װי זייער טאכטער װערט פערװעלקט און זיי קענען איהר גאר נישט העלפן.

אין די קליינע שטעטלעך פון לאנד, קענט איהר א סך, גאר א סך, אזוינע פערזאומטע יודישע עלטערע געפינען.

דעריבער פרובען טאקע אנדערע זייערע טעכטער אויך צו שיקען אין די גרויסע שטעט. אבער אלע קענען דאך דאס נישט טאן, און נישט אלע זענען װילינג די טאכטער פון זיך אװעקצולאזן.

װאס זאל מען דאך טאן? הויבן אנדערע טאטע־מאמעס אן צו זוכען א „פארטי" פאר זייער טאכטער דורך אגענטן — אדער דורך די גרויס־שטעטישע שדכנים־ביוראס. אנדערע טרעפן אן גוט און א סך שלעכט...

ערגיץ אין װערמאנט, צום ביישפיל, זיצט א יודישע פאמיליע אין א קליין פלאץ, װאו עס זענען בלויז דא צעהן יודישע פאמיליעס. א טאכטער איז שוין איבער די דרייסיגער... די מאמע װיינט. אין א סך יודישע הייזער איז עס דאך אזא אומגליק, אז א קינד, א מיידעל, װערט פערזעסען.

דאן װענדעט זיך דער טאטע צו א שדכן אין דער גרויסער שטאט און ער זאגט אזוי צום שדכן: מיין טאכטער איז יונג און שעהן, (װי זאגען זאל א טאטע זאגען?) און איך גיב נאך איהר דריי טויזענט דאלאר מזומן אין נדן, אויב איהר װעט מיר קריגען דעם אמת'ן יונגערמאן.

איז די מעשה אזא: נישט אלע גרויס־שטאטישע יונגעלייט װילען פארן, און א העק ערגיץ אין װערמאנט, נאך א כלה. אבער א שלימזל'ניק, א טויגעניכטס. איז יא װיליג צו טאן דעם שידוך. קיין לעבן קען ער נישט מאכען, נאך װאס דען ער האט אין דער האנט א פאפיר פון א רב, אז ער איז ראוי צו זיין א שוחט בישראל...

טרעפען זיך טאקע א סך שלעכטע שידוכים, נישט געראטענע — אין די קליינע שטעטלעך, צװישען די יודישע פאמיליעס.

די יודישע מיידלעך אין די קליינע שטעטלעך לעבען, אלזא, זעהר אומעטיג. זיי זענען װייט פון קריסטען און קיין יודען זענען דארט נישטא.

עלא בערלין

יורידישע עצות

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רעדאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, װאס װערדען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן
יורידישע אפטיילונג
פון „נייעם פאלקסבלאט".

ביים דערלאנגען ענטפערען אויף א יורידישע עצה, דארף מען צולייגען דעם קופאן מיט דער נומער פון בלאט, װאן די אנפראגע װערט ארויסגעגעבן. אויף אנפראגען אהן קופאן װעט קיין ענטפער נישט געגעבען װערען.

9751. ש. ב. ס.

אייער זוהן קען זיך שטעלן צו דער פאבאר־קאמיסיע אויך אין ראדאם, װאו ער ארבייט. ער מוז אבער פריהער זיך באמיהען װעגען א דערלויבניש דארט צו שטעלן ביי דער כספרא־סטווע פון לענטשיק, װאו ער איז איצט רעגיסטרירט.

9752. ד. ג—ם.

דער הויזװירט איז נישט פערפליכטעט צו געבען װעקסלען אלס דעקונג אויפ'ן חשבון פון שולדיגען דירה־געלד. װאס שייך דער פראגע װעגען פריהעראויס צאהלען, איז דאס אפהענגיג פון געגענזייטיגען אפמאך, ארטס־מנהגים א. א. װ. קיין ספעציעלער געזעצליכער פארשריפט איז װעגען דעם נישט פערהאן.

—=:8:=—

9753. יא.

די קראנקען קאסע קען נישט און טאר נישט נעמען אויף זיך די ראלע פון א מאראל היטערין און אייך בעשטראפען דערפאר, װאס איהר װאוינט מיט א פרוי אהן א געזעצליכער הייראט. איינס פון די ביידע: האלט די קראנקען קאסע אייער פרוי פאר אייער געזעצליכער פרוי, דארף זי אומבעדינגט צושרייבען צו אייער עװידענץ אלס אייער פאמיליע־גליד. בעטראכט זי זי װייטער אלס פרעמדע האט איהר דאך דאס רעכט אלס אייער װירטשאפטערין זי זעלבסטשטענדיג צו פערשרייבען אין קראנקען־קאסע. פערקלאגט אין געריכט די דעציזיע פון דער קראנקען־קאסע.

—=:8:=—

9754. מאקס ראזענהאלץ

אין װאקאנטיגענט קען מען פערבלייבען אהן אונטערשיד צו װאס פאר א מיליטערישע פארמאציע מען איז צוגעטיילט. געװעהנליך װערט א יאהרגאנג איינגעצויגען אין 2 טורנוסען (פאזדזש'רניק און מערץ).

—=]o[=—

9755. א װאליזען־מאכער.

דאס װאליזען־פאך איז נישט אויסגערעכענט אין דער רשימה מלאכות, װעלכע אונטערליגען דעם אינדוסטריע־געזעץ. עס איז דערװייל גענוגענד א צייגניס פון מייסטער, אז איהר האט געארבייט ביי איהם אין משך פון די לעצטע 5 יאהר, די דאזיגע צייגניס מוז בעשטעטיגט װערען דורכ'ן מאגיסטראט.

—=]o[=—

K. L. .9756
I. B. .9757
9758. א גרופע שניידער־מייסטער.
9759. ל. אידעלעװיטש
9760. פר. פון פראנציסקאנער 28.
K. S-ka .9761

װעגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך מעלדען שטענדיג מיט אונזער יוריסט טעגליך פון 3—5 נאכמיטאג מיטברענגענדיג די צייטונג.

—=:8:=—

9762. ק—א.

פאר נישט מעלדען דער אינדוסטריע־מאכט װעגען ליקװידאציע פון א האנדװערקער װערקשטאט דראהט א שטראף אומגעפעהר ביז 50 זל. אדער ביז 7 טעג ארעסט.

—=]o[=—

P. M. .9763

אזעלכע דיפלאמען װערען אין פוילען נישט אנערקענט.

—=:8:=—

9764. ל. פ.

אנ'אנשטאלט אין אזא פערנעם װערט טראקטירט װי א געװעהנליכע ארבייטס־װערקשטאט און אונטערליגט די זעלבע רעגיסטראציע כללים. װעגען די געפאדערטע טעכנישע בעדינגונגען אין לאקאל צוגעאייגענטקייט דארפט איהר זיך אינפארמירען אין אינדוסטריע־אמט גופא אדער ביים שטעטישען אינזשעניער.

—=):§:(=—

S. M. 26 .9765

אויב מען ארבייט לענגער װי 8 שעה װערט די איבעריגע צייט פערעכענט אלס איבערשעה'ן. נאך 6 חדשים װערט אזא חוב פערעלטערט. די תביעה קען מען בעװייזען אויך דורך עדות.

שעהנע מעשיות פון דער גאנצער װעלט
װאס אמעריקא גיט אויס אויף רעקלאמע. — אלע בעאמטע כאפען פיש

אין צוזאמענהאנג מיט דעם אלװעלטליכען רעקלאמע־צוזאמענפאהר, װאס איז פארגעקומען אין בערלין, ברענגען די צייטונגען ידיעות װעגען די אויסגאבען פון די אמעריקאנישע פירמעס אויף רעקלאמע. דער אמעריקאנער טאבאק־טרעסט האט פאראיאהרען אויסגעגעבען אויף רעקלאמע 1,932,981 דאלאר, סטאנדארט איל 1,550,000 דאלאר, װאקואום אויל 1,577,880 דאלאר, דער קאוטשוק־טרעסט 1,365,250 דאלאר, קװאקער־אטס־קא — (האבער־גריץ) 1,567,550 דאלאר.

כדי זיך אויסצושלאגען די אויסגאבען אויף רעקלאמע דארף דער קװאקער־אטס־קא פערקויפן 16,927,850 שעכטעלעך האבער גריץ. א דאנק דער גוט־אויסגעשטעלטער רעקלאמע האט די פירמע אין משך פון יאהר געהאט 3,700,000 דאלאר הכנסה.

•

גענעראל־זשיװקאװיטש, דער פאקטישער דיקטאטאר פון יוגאסלאװיען האט איינמאל בעשלאסן פערזענליך נאכצוקאנטראלירען אויף װיפיל עס ענטשפרעכען די אפיציעלע ראפארטען פון דעם אדמיניסטראטיװען אפאראט דער װירקליכקייט, אין לויט'ן ביישפיל פון דעם בעװאוסטען אראבישען הערשער הארון אל־ראשיד — האט ער זיך איבערגעטון אין אלטע אפגענוצטע קליידער, אריינגעזעצט זיך אין װאגאן פון 3 קלאס און געקומען אין א שטעטל קראניע.

דעם ערשטען װיזיט האט דער גענעראל געמאכט אין געריכט. די טירען פונ'ם געריכט־בנין זענען געװען אפען, אבער אינעװייניג איז קיין לעבעדיגע נשמה נישט געװעזען. און נישט קוקענדיג דערויף, װאס עס זענען געװען אמט־שעהן, איז דער גאנצער געריכטס פערסאנאל, װי עס האט זיך שפעטער ארויסגעװיזען, אװעקגעגאנגען כאפען פיש. דער טורמע־װעכטער האט פערשלאסען דעם איינציגען ארעסטאנט און איז אויך אװעק כאפען פיש.

גענעראל זשיװקאװיטש האט זיך אװעקגעזעצט אויפ'ן שטוהל פונ'ם ריכטער, געזעסען א שעה, צװיי, אויסגעװארט עטליכע צעהנדליג פערזאנען און נישט ערװארטענדיג זיך אויף קיינעם, איבערגעלאזט דעם ריכטער א בריװעל מיט א פארשלאג אין נאמען פון דער רעגירונג זיך אנזאגען אין דימיסיע.

דער „ערפאלג" פון דעם ערשטען פערזענליכען אויספלוג האט צוגעגעבען דעם גענעראל זשיװקאװיטש מוט און ער כאפט זיך אפט ארויס אינקאגניטא אין דער פראװינץ, כדי דורכצוקאנטראלירען און אויסבעסערן די פעהלערן פונ'ם אדמיניסטראטיװען מעכאניזם.

Dr. Z. Rakowski
ספעצ. פאר אויערן־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה.
קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 27-81.
פערעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לעטשניצע, נערזישער 17 פון 10—11 און פון 2—3

Dr. Robinzon
פיעטריקאװער 10, טעל. 31-86
צוריקגעקעהרט.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאװיטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.
גאסטראלען פון די בעװאוסטע ארטיסטען
מ. לאמפע און פ. מענדעלעװיטש
היינט, דינסטאג, דעם 17־טען, װערט נישט געשפילט.
מארגן, מיטװאך ד. 18־טען, 9 אװענד
50% פון דער ריינער הכנסה לטובת די געליטענע פון ארץ־ישראל
טוביה דער מילכיגער
אין 4 אקטען פון שלום־עליכם. הויפט ראל „טוביה"—מ. לאמפע.
בילעטען צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע־זאל.
אדמיניסטראטאר: מ. ארנװאלד. מוזיקאלישער לייטער: ל. זעלמאן.

Dr. S. HEINRICH
באמארסקא 10, טעל. 47-67
צוריקגעקעהרט
ספעצ. פאר קינדער און אינערליכע קראנקהייטען
היילט מיט פיזיק.־טעראפיע. דיאטערמיע. קװארץ. לאמפען. ליכט־בעדער, נעמט אן פון 2-12½ און פון 4—7 נמ. פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזן.

קאָנדאָלענץ־דעפּעשע פון פּרעזידענט הובער צו לואי מאַרשאַל'ס זוהן

ביאַליק, אָסקאַר וואַסערמאַן און בערנאַרד קאָהן וועגען לואי מאַרשאַל

ציריך, (יט"א) נאָכ'ן טויט פון לואי מאַרשאַל האָט זיין זוהן ה' דושעמס מאַרשאַל בעקומען פאָל־גענדע דעפּעשע פון פּרעז. הובער: „איך בעט אייך אָנצונעהמען די אויסדריקען פון מיין מיט־געפיהל צוליב'ן פערלוסט פון אייער פאָטער, וועלכער איז אַלס בירגער געווען אין יעדער הינזיכט אַ גרויסער מאַן, אין אַלע מענשליכע בעציהונגען אַן אונפערגעטבאַרער פריינד. אייער אויפריכטיג־איר בערגעבענער הערבערט הובער".

שוין דעם ערשטען טאָג נאָך מאַרשאַל'ס טויט האָט די פאַמיליע פון פערשטאָרבענעם בעקומען אַרום טויזענד דעפּעשעס, צווישען אַנדערע פון פעליקס וואָרבורג, הערבערט לעהמאַן, ד"ר ציירוס אַדלער און פיל אַנדערע פערזענליכקייטען.

בערלין, (יט"א) די יודישע טעלעגראַפען־אַגענטור האָט געזאַמעלט מיינונגען פון בעקאַנטע יודישע פערזענליכקייטען, וואָס כאַראַקטעריזירען די פערזאָן פון פערשטאָרבענעם לואי מאַרשאַל. דער פיהרער פון דער דייטשער סעקציע פון דער „יודישער אַגענץ" דירעקטאָר אָסקאַר וואַסערמאַן האָט ערקלערט

מיט'ן טויט פון לואי מאַרשאַל האָט די יודישע געזעלשאַפט פערלוירען אַ פּערזענליכקייט פון גרעסטער בעדייטונג. עס איז אוממעגליך מיט ווערטער אויסצודריקען די גרויס פון פערלוסט. אַן אייביגען דענקמאַל האָט זיך פאַר'ן לעבען לואי מאַרשאַל אויפגעשטעלט מיט זיין לעבענסווערק פון פעראייניגען דאָס גאַנצע יודענטום פאַר'ן ארץ ישראל־אויפבוי. אַלס ערשטער פרעזידענט פון דער סעסיע פון אַגענץ־ראַט האָט מאַרשאַל איבערגעלעבט די פרייד צו זעהען די גרויסע פערעהרונג, וועלכע עס האָבען פאַר איהם אויך די אייראָפּעאישע יודען.

חיים נחמן ביאַליק: (וואָס וויילט איצט אין מאַריענבאַד), „ישראל האָט פערלוירען אַ גרויסען פיהרער, וואָס האָט זיין לעבען מקריב געווען דער שטאָלצער פערטיידיגונג פון יודישען כבוד און לעבענס־אינטערעסען פון יודענטום. דאָס לעבען פון דעם דאָזיגען מאַן איז געקרוינט געוואָרען מיט דער פערהערליכונג פון דער יודישער אַגענץ. וואויל איז דעם, וואָס האָט געקענט פערלאָזען די וועלט מיט די ווערטער אויף זיינע ליפען: „שמע ישראל, עם אלהינו עם אחד".

ד"ר בערנאַרד קאָהן: זייט דעם טויט פון משה מאָנטעפיאָרע האָט דאָס געפיהל פון צער נישט אַזוי וועהטאָגפול אַרומגענומען אַלע שיכטען פון גאַנצען יודענטום, ווי דער טויט פון לואי מאַרשאַל, אין איהם האָט מען געזעהן דעם פערזאָרגער פון יודענטום אויף דער גאַנצער וועלט, דעם וועכטער פון רעכט און עהרע פון אַלע יודען, וואָס איילט מיט זיין הילף אין יעדער צרה. ער איז געווען די קוועלע פון יודישען איינהייט־געפיהל, דורך זיין פערזאָן האָבען די יודען אין אייראָפּא געפיהלט זייער ברידערליכקייט מיט די יודען אין אַמעריקא. אָהן ספק, וועט דאָס ווערק פון מאַרשאַל לאַנגע יאָהרען איבערלעבען זיין ערדישען דאָזיין.

ציריך, (יט"א) דער קערפּער פון לואי מאַרשאַל איז דורך דער ציריכער חברא־קדישא אויסגעריכט געוואָרען, שטרענג לויט'ן טראַדיציאָנעלען יודישען מנהג. דער בן־כיון איז געוואַשען געוואָרען און אַלס קאָפּ־בעקישען האָט מען איהם געגעבען אַן אײַנגעפּאַקטען וואָלענעם טלית. דער הילצערנער אָרון איז אַריינגעלעגט געוואָרען אין אַ מעטאַלענעם, און דער לעצטער — אַרומגעשלאָסען מיט אַ צווייטען הילצערנעם אָרון. דאָס פערלעטען דעם אָרון איז פאָרגעקומען אין דער אָנוועזענהייט פון אַמעריקאַנער וויצע־קאָנסול קאַנאַ, דעם פערשטאָרבענעמס זוהן ה' דושעמס מאַרשאַל און בעצירקס־אַרצט ד"ר אָסקאַר גרין.

דער בר־מינן וועט ביז'ן פאָרט בעגלייטען דער אַמעריקאַנער גענעראַל־קאָנסול אין דער שווייץ.

פּראָטעסט־מיטינגען אין סאָוויעט־רוסלאַנד

געגען די ארץ־ישראל געשעהעניסען

מאָסקווע, (י.ט.א.) אין אַ גאַנצע רייה שטעט און שטעטלעך פון ראַטען־פערבאַנד ווערען איצט אָפּגעהאַלטען פּראָטעסט־מיטינגען געגען די ארץ־ישראל־געשעהעניסען, וואָס ווערען אָרגאַניזירט דורך דער „יעווסעקציע". די אָנגענומענע רעזאָלוציעס פערורטיילען די ציוניסטישע פּאָליטיק און ענגלאַנד. די אַראַבער דאַגעגען ווערען בעטראַכט אַלס קרבנות פון די „ציוניסטיש־ענגלישע אימפּעריאַליסטען". גרעסערע פּראָטעסט־מיטינגען זיינען פאָרגעקומען אין לענינגראַד, וואָראָנעזש, ליובאַנסק, סימפעראָפּאָל, קליינצי און אַנדערע.

מאָסקווע, (י.ט.א.) בעת די גאַנצע נישט־יודישע קאָמוניסטישע פּרעסע בעטראַכט ניכטער און זאַכליך די ארץ־ישראל־געשעהעניסען, איז די יודישע קאָמוניסטישע פּרעסע אין רוסלאַנד אַריינגעפאַלען אין אַ היסטעריש־אַנטי־ציוניסטישען כאָן. „עמעס" טרעט אַרויס וואָס אַמאָל שאַרפער געגען די ציוניסטען, נישט שאָנענדיג דעם פּרעזידענט הובער, מינ. בריאַן און מינ. זאַלעסקי, וועלכע האָבען אויסגעדריקט סימפּאַטיע די יודען און בעפולמעכטיגט זייערע קאָנסולען אין ארץ ישראל צו זאָרגען פאַר'ן גורל פון די יודען בירגער פון זייערע לענדער. אין איינעם פון די לעצטע נומערן שרייבט דער „עמעס" וועגען „דעם ווילדען געשריי, וואָס דער ציוניזם האָט אויפגעהויבען פון איסט בראָדוויי ביז די נאַלעווקעס".

די אַנטי־רעליגיעזע קאַמפּאַניע פון די יודישע קאָמוניסטען אין רוסלאַנד

מאָסקווע, (יט"א) דאָ איז פאָרגעקומען אַ פעראַזאַמלונג פון יודישע קאָמוניסטען, געווידמעט דעם קאַמף מיט די ימים־נוראים. אויף דער פערזאַמלונג איז בעשלאָסען געוואָרען אויסצואיבען אַ דרוק אויפ'ן פערבאַנד פון די הויז־קאָאָפּעראַטיווען, אַז אין ערגיץ זאָלען נישט ווערען פערדונגען קיין לאָקאַלען אויף די יודישע יום־טובים. די אַנטי־רעליגיעזע קאַמפּאַניע האָט זיך אָנגעהויבען בלויז אין מאָסקווא און כאַרקאָוו, זי טרעפט אָבער אָן אויף בעדייטענדע שוועריגקייטען אין די פּראָווינץ־שטעט.

ווינער חלוצים אָפּגעפאָהרען קיין ארץ־ישראל

ווין, (יט"א) די טעג איז פון ווין אָפּגעפאָהרען אַ גרעסערע גרופּע חלוצים קיין ארץ ישראל, אויפ'ן וואָקזאַל זענען זיי הערצליך בעגריסט און געזעגענט געוואָרען דורך דעם צאַהלרייך־פערזאַמעלטען עולם.

מיטינג געגען די ארץ־ישראל־געשעהענישען אין ליאָן

פּאַריז. (יט"א) אין ליאָן איז פאָרגעקומען אַן אימפּאָזאַנטער פּראָטעסט־מיטינג געגען די ארץ־ישראל־געשעהענישען. דעם פאָרזיץ האָט געפיהרט דער פּרעזידענט פון דער יודישער קאָנסיסטאָריע קלעמאַן ביקערט. ביי דער אָנוועזענהייט פון פּרעזעס פון אָרטיגען קאָמיטעט פון דער ליגע פאַר'ן שוץ פון מענשען און בירגער־רעכט ה' רוימאַן זשאַקע. די אָנגענומענע רעזאָלוציעס האָט מען איבערגעשיקט אין ענגלישען אויסערן־מיניסטעריום און אין סעקרעטאַריאַט פון פעלקער־בונד.

די בלוטיגע טעג אין ארץ־ישראל

(ענדע פון 3־טע זייט).

געהויבען איבער'ן דאַך, כדי צו זעהן וואָס טוט זיך אַרום. ער איז געשטאָרבען די זעלבע נאַכט אין „הדסה"־שפּיטאַל נאָך אַ אָפּעראַציע. געוועזען איז געווען ווענינ אויפ'ן פלאַץ. אַ.ע. חברים זענען אַריבער אין תּלפּיות. אַרום 4 אַ זייגער פאַרטאָג האָט מען פון דאָרט איבערגעפיהרט אויך די פערד. באַלד איז דער איבערפאַל בעגייט געוואָרען און נישט טרעפענדיג קיין ווידערשטאַנד האָבען זיך די אָנפאַלער אַריינגעריסען אינעווייניג, אויסגערויבט אַלץ און אונטערגעצינדען דאָס הויז מיט די צריפים. דאָס שטיינערנע הויז האָבען זיי איינגעלייגט.

(המשך קומט).

אַכטונג, געעהרטע קונדשאַפט!
צוליב'ן הערשענדען קריזיס האָב איך פערקלענערט די פרייזען פון אַלע אַרט
קאָסמעטיק פּערפומען, זייפען, פּודערן, קעלנישע בלומען־וואַסערן
אַלערליי קרעמען
בעזוכט מיין פּערפומעריע און איהר וועט זיך דערין איבערצייגן
מיט אַכטונג
I. DRUKIER פּערפומעריע
Łódź, Zawadzka 11, tel. 75-92
אַכטונג ה"ה פריזיערס! בלומען־וואַסערן נאָר 3.20 אַ קילאָ, ראַזיר־זייף „פּיקסין" 7.50 אַ קילאָ,
אַלערליי שטאָהל ווארען אין פלאַטין. בעמערקונג: פאַר ענגראָסיסטען־ראַבאַט!

Dr. JACÓB EYCHNER
אינערליכע און קינדער־קראַנקהייטען
אַל. 1. מאַי 16 טעל. 11-24
נעהמט אָן פון 7 — 8 אָוו.

דער מאַלפּע־מענש

(13) (סענסאַציאָנעלער ראָמאַן)

— טייערינקע מיינע, איך וויל מיט אייך רעדען, איידער איהר וועט אַוועקפאָהרען! — האָט זיך מיסטער גרעגאָרי אָפּגערופען מיט אַ האָניג־זיסער שטימע, און דאָס מיידעל האָט אַ שמייכעל געטאָן.

— איך הער אייך, מיסטער גרעגאָרי... איהר האָט געטראָפען אויף אַ גוטער מינוט.

— כ'וויל אייך זאָגען, אַז איך האָב שטאַרק פאַרדרוס דערויף, וואָס ס'איז געשעהן דאָס פֿאָריגע מאָל. איך בין פולשטענדיג מכּיס, אַז אַ מיידעל דאַרף זיך נאָר קושען מיט דעם ווער ס'געפעלט איהר. בין איך דען נישט גערעכט?

— פערשטעהט זיך, זענט איהר גערעכט! — האָט אַדעלע געענטפערט — לאָמיר בעסער וועגען דעם נישט רעדען מעהר, מיסטער גרעגאָרי.

— איך האָב נישט געהאַט דאָס רעכט צו פּרובען קושען אייך געגען אייער ווילען, ובפרט דאַן, ווען איהר זענט געווען מיין גאַסט. וועט איהר מיר מוחל זיין מיין אומטאַקטישקייט?

— איך בין אייך מוחל! — האָט געענטפערט דאָס מיידעל און געמאַכט אַ בעוועגונג אַוועקצוגעהן.

— וועט איהר קומען אויף מיטאָג? — האָט גרעגאָרי אַ שאָקעל געטון מיט'ן קאָפּ צו מאָריס'ן — אייער פריינד האָט מיר געגעבען דאָס וואָרט, אַז ער וועט אייך מיטנעהמען.

— וועלכער פריינד? — אַדעלע האָט פערוואונדערט אויפגעהויבען די בראָמען — מיסטער בראָקמאַן?

— יאָ, ער טאַקי! איך פערשטעה נאָר נישט — האָט ער שטיל צוגעגעבען — וואָס געפעלט אייך אין אַזעלכע מענשען? ניין, ניין! איך האָב גאָר נישט געגען איהם! פערקעהרט, ער איז אַ זעהר סימפּאַטישער יונגערמאַן און ער געפעלט מיר זעהר. וועט איהר קומען אויף מיטאָג?

— כ'האָב מורא, אַז איך וועל נישט קענען, — האָט אַדעלע געענטפערט, דערפיהלענדיג דעם צופלוס פונ'ם פריהערדיגען עקעל צו דעם דאָזיגען מענשען.

— טייערינקע מיינע! — האָט אַ זאָג געטון דער באַראָנעט, און דאָס פּנים זיינס האָט זיך פּלוצים געענדערט — איך וואָלט דאָך גאָרנישט געזשאַלעוועט פאַר אייך! צו־וואָס דאַרפט איהר נעבעך, אַזוי פיל טראַכטען און איבערטראַכטען, וויאַזוי צו געפעלען דעם אַלטען נאַר, געוובאַרטין?... צו וואָס טויג אייך צו מאַטערן זיך מיט אַן אומנוצליכער אַרבייט — מיט צפּיס אויפנאַהמען? איך וועל אייך שענקען אַלץ, וואָס עס וועט זיך אייך נאָר פערגלוסטען. דעם שענסטען אויטאָמאָביל וועל איך אייך שענקען, דעם בעסטען, וואָס מ'קאָן נאָר קויפען פאַר געלד!...

זיינע קליינטשקע אייגעלעך האָבען זיך אָנגעצונדען מיט דעם פייער פון תאוה.

דאָס מיידעל האָט אַ ציטער געטון און אַרויסגעשעפּטשעט: איך דאַרף גאָרנישט... מיסטער גרעגאָרי!

זי איז געווען שטאַרק ברוגז אויף מאָריס בראָקמאַנען:

ס'פּראַ רעכט האָט ער געהאַט אָנצונעהמען אין איהר נאָמען די איינלאַדונג צום מיטאָג?

ווי האָט ער געהאַט דאָס רעכט אָנצורופען זיך, אַז ער איז איהר פריינד?

— איהר וועט קומען צום מיטאָג... ער וועט אייך מיטברענגען. — האָט גרעגאָרי איבערגעחזר'ט מיט אַ פערטרויבטער שטימע — איך וויל, אַז איהר זאָלט קומען... איהר הערט? פאַר אייך זענען בעשטימט ספּעציעלע צימערען אינ'ם הויז פון דעם אַלטען לאַנגוואַל. איהר וועט לייכט קענען פון דאָרט אַוועק אומבעמערקטערהייט.

— בחנם זענען אייערע רעד. איהר פערשטעהט נישט אודאי אַליין, וואָס איהר רעדט, מיסטער גרעגאָרי. — האָט זי רוהיג געענטפערט — איהר בעליידיגט מיך, און איך וויל אייך מעהר נישט הערען.

זי האָט זיך שאַרף אַ קעהר געטון, און איז אַוועק.

מאָריס האָט זי געוואָלט פערהאַלטען, נאָר זי איז איהם שנעל פערבייגעגאַנגען, אויפהויבענדיג הויך דעם קאָפּ, און צוזאַמענציהענדיג די ליפּען אָרער ענטשלאָסען, אַז ער האָט נישט גענדאַרפט לאַנג טראַכטען, כדי צו פערשטעהן די סיבה פון איהר כעס...

די אַרבייטער האָבען דערווייל צוזאַמענגעלעגט די אַפּאַראַטען, די קאַמערעס און פּראָזשעקטאָרען.

די אַקטיאָרען זענען אַוועק צו דער פוהר, און מאָריס האָט בעמערקט, אַז אַדעלע האָט בכיון פערנומען דאָס אָרט צווישען דעם אַלטען רעזשיסער און קאָנאָלי'ן דעם לאַנגהאָריגען ליבהאָבער.

זי האָט משמעות נישט געוואָלט האָרען אין דער געזעלשאַפט פון דעם געהיים־אַגענט.

ווען ער האָט זיך אַרויפגעזעצט אויף דער פוהר, איז דער מיסטער גרעגאָרי צו איהם צוגעלאָפען און אָנגעכאַפּט פאַר'ן אַרבעל.

— איהר האָט מיר צוגעזאָגט צו ברענגען דאָס מיידעל...

— אויב איך האָב צוגעזאָגט, — האָט איהם מאָריס איבערגעשלאָגען — ווייל איך בין, מסתמא, געווען שכּור... אייער וויסקי האָט מיר אַ שלאָג געטון אין קאָפּ... מיס לעוושטיין איז אַליין די בעלעבאָסטע איבער זיך, און זי וועט, זעלבסטפערשטענדליך, נישט מסכּים זיין צו מיטאָגען מיט אייך אַליין, אָדער מיט אַן אַנדער מאַנספּערזאָן...

ער האָט גערעכענט, אַז דער באַראָנעט וועט זיך אָנהויבען צו זידלען און מאַכען געוואַלדען, אָבער מיסטער גרעגאָרי האָט אומגעריכט אַ שמייכעל געטון, און ליבענסווירדיג אַ מאַכע געטון מיט דער האַנד אויף געזעגענונג.

ווען די פוהר האָט זיך גערירט פון אָרט און איז אַרויסגעפאָהרען פון שלאָס־טויער, האָט מאָריס דערזעהן, אַז מיסטער גרעגאָרי שמועסט לעבהאַפט מיט אַ הויכען דאַרען פערשוין.

מאָריס האָט אין איהם דערקאָנט לעמעל פאָס'ן, און זיך פערוואונדערט, וואָס האָט, אייגענטליך, געקאָנט פערהאַלטען דעם סצענאַריסט אין שלאָס.

די אויגען זיינע האָבען געכאַפּט אַ בליק אויף די פענסטער פונ'ם שלאָס, און וועלכען עס איז אין אַ פינסטער קאַמערעל געזעסען פערבעהאַלטען די מגושם'דיגע מאַלפּע, באַג און געוואַרט אויף איהר בעלעבאָס בעפעהלען, כדי צו אויספיהרען גוטע אָדער שלעכטע שליחות'ן..

נישט־ווילענדיג האָט מאָריס אַ ציטער געטון, און אַראָפּגענומען זיינע בליקען פון די שלאָס־פענסטער.

(פאָרטזעצונג קומט).

טעלעגראַמען

2 יודישע גימנאַזיעס אין וואַרשאַ פּיהרען איין די למודים שבת-אנשטאָט זונטאָג

וואַרשאַ, 16. (טעלעפאָניש פון אונזער לאָ־רעספּאָנ־ענט) צווי פון היגע מיטעלשולען, וואָס געהערען צו יודען און וואו אין זיי לערנען בלויז יודישע קינדער — איינע פון גאָלדמאַן און לאַנדאַו און די צווייטע — „ספּוּלניאַ" האָבען בעשלאָסען צו ענדערן דעם רוהעטאָג פון שבת אויף זונטאָג.

דער ראַזינער בעשלוס האָט אַרויסגערופען אַנאויפרעגונג ביי די שילער און זייערע עלטערן.

די שילער האָבען אַרויסגעגעבען אַ פּראָטעסט־אויפרוף. איינער פון די לעהרער האָט גע־אַמט אַ־עסטער־רען 2 שילער פאַר פערשפּרייטען דעם אויפרוף.

די שילער זענען אָבער באַלד בעפרייט געוואָרען, ווייל ס'איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז דער אויפרוף איז נישט אַ לעגאַלער.

אין צוזאַמענהאַנג מיט די געשעהענישען רופט די ירוגיה אַ פּראָטעסט מיטינג.

ריזיגע שרפות אין אמעריקא צוליב די היצען

40,000 פעסער נאַפט און אַמוניציע־לאַגערן זענען אוועק מיט'ן פייער

ניו־יאָרק, 16־ (א. ט. א.) צוליב די גרויסע היצען, וועלכע הערשען איצט אין אַמעריקא זענען אויף אַ גאַנצע רייה ערטער אויסגעבראָכען ריזיגע שרפות.

אין דעם שטאַט יללאַנד האָבען זיך אָנגעצינדען 3 נאַפט־ראַפינעריעס. דאָס פייער האָט זיך מיט אויסער־געוועהנליכער שנעלקייט פערשפּרייט אויף די אַרומיגע בנינים. 20 פערזאָן האָבען גע־פונען דעם טויט אין די פלאַמען 40 טויזענד פעסער נאַפט זענען פערשפּרייט געוואָרען. דער שאָדען בע־טרעפט 3 מיליאָן דאָלאַר.

אין קאַרט פאָרטסמוט, וואו עס געפינען זיך אַמוניציע־לאַגערן איז צוליב די היצען פאָרגעקומען אַן אויפרייס. דער לאַגער איז אינגאַנצען פערניכטעט געוואָרען. דער היזק בעטרעפט פינף מיליאָן דאָלאַר.

ציהונג פון דער 19־טער מלוכה־לאָטעריע

5־טע קלאַס — 8־טער טאָג

25.000 זל. — 3523.

10.000 זל. — 16363.

5.000 זל. — 65415 144849 161238 170949.

3 000 זל. — 8121 57346 96125 80317 101820 107425 126442 137018 141462 164949 170766 176788.

2 000 זל. — 9002 39904 56233 63604 87137 118907.

1.000 זל. — 5282 11178 29036 72856 79635 84333 90236 90426 91478 91700 92255 97738 113045 124228 135457 138245 138442 139389 142386 144545 145270 149329 155181 159057 161539.

ראַדיאָ־פּראָגראַם

דינסטאָג, 17 סעפּטעמבער

12,05 וואַרשאַ: מוזיק פון גראַמאָפאָן־פּליטעס. 16,30 וואַרשאַ: קינדער פּראָגראַם. 18,00 וואַרשאַ: קאָנצערט פון אָפּערן־מוזיק. 19,00 קראָקאַ: הומאָר־ווינקעל. 19,50 פּויזען: טראַנסמיסיע פון די פּויזנער אָפּערע. 22,05 וואַרשאַ: קאָמוניקאַט פון פּ.א.ט. 19,00 לענינגראַד: אָפּערע אין אַקאַדעמישען טעאַטער. 19,30 בודאַפּעשט: טראַנסמיסיע פון דער קעניגליכער אָפּערע. 20,00 לאָנדאָן: טשאַיקאָווסקי אָווענד. 20,30 ברעסלוי: סימפאָנישער קאָנצערט. 21,00 רוים: צוזאַמענגעשטעלטער פּראָגראַם פון סשיניס אָפּערען. 21,15 בריסעל: קאָנצערט מיט'ן אָנטייל פון דער זינגערין זאָפיאַ לעשטשינסקאַ.

כעמיש־באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע
מאַגיסטער נ. שאַץ
פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פראָנט.
אַנאַליזען פון קאַל, אורין, לייכעץ א. אַז. וו.
אורין־אַנאַליז — 4 זל.

אַן אָרט צו שלאָפען פאַר עטליכע יונגעלייט 14 פּולנאַצנאַ ע. מאַרקוס. 9966

אַ יונגערמאַן זוכט אַ פּאָסטען אין אַ געשעפט אַלס קאַסיר, אָדער פערקויפער, בעקאַנט אין דער מאַנופאַקטור־בראַנזשע אויך פערלאַנג די בעסטע רעפערענצען. אָפּערטען אונטער „G" אין אַדמ. 9230

אַ לייכטע שטוב מיט עלעקטריע, אין אַפּאַרטמענט אויף ארבעט, כ קען אויך נעבען אַ נייה־מאַשין פאַר אַ סטער־שניידער (ריין) צו ערפאַהרען וואָלבאָרסקאַ 31 בייי יודל מעסער. 9942

איך זוך אַ גוטען אַרבייטער צו טיטען ביי פּרימערמאַן פּולנאַצנאַ 9.

אַ קוואַליפיצירטע האַנד שפּולערין ווערט געזוכט ביי זלמאַנאָוויטש ס־לנאַ 8

אַ פעהיגער יונגערמאַן מיט 4־קלאַסיגער בילדונג זוכט ביוראָ אָדער פּריוואַטע ארבייט פאַר אַ קלייגעם געהאַלט. אָפּערטען אין אַדמ. פון „נייעם פאָלקסבלאַט" אונטער ליט. „M.R." 9926

צו פערדינגען אַנ'ערשטקלאַסיגע פּוטער־געוועלב אויף דער זאַוואַדזקאַ גאַס. אָפּערטען אין אַדמינ. אונטער „R"

מאַשין־לעבער דורך אַגענטען אויסצאַהלונג ביי ג. גאָרדמאַן צגעלניאַנאַ 29

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און ערצטליך־דענטיסטישער קאַבינעט זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראַקאָווסקי נאָז האַלז, אויערן קר. 10—11 2—3	6—7
ד"ר רוזשאַנער הויט און געשלעכט קר. 10—11 1—2	
ד"ר גאָלדשטיין־פּאַלאַק אויגען־קראַנקהייטען	1—2 6—7
ד"ר זוסמאַן נערווען קראַנקהייטען 12—2 הויז וויז.	
ד"ר ראָזענצווייג קינדער־קראַנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פּאַפּיערני פרויען און געבורטס־הילף	11-1½ 5-6
ד"ר קאַנטאָר בינורגישע־קראַנק.	1—2 זונ. 4½-5½
ד"ר ווייגבערג אינ. מאַגען לונגען	12—1, 6½—7½
ד"ר סטופעל רענטגען	12—2, 4—6
א. גראַדזענשיק צאָהן־ארצט	3—7
נ. ראַזעס צאָהן־ארצט	3—2

צאָהן־טונגדהאַנדלונג, בעלייכטונגען, קוואַרצען, מאַסאַזש א.א.וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען־אינסטיטוט

האַנדלונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַלען. פאַר בעשטראַלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ־לאַמפּע, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער. אימפּוזנגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכם.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג וויזיט אין דער שטאַט.

ערצט.־קאָסמעטיש. קאַבינעט פּרל. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָווענד

PORADNIA WENEROLOGICZNA
פון דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען
זאַוואַדזקאַ 1.
נאָר פאַר ווענערישע הויט־קראַנקה. אין מענער־שוואַכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומט מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז־קראַנקהייטען.
קוואַרץ־לאַמפּ. עלעקטרישער הייל־קאַבינעט קאָסמעטיק.
— טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אָווענד. — פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכם. נעמט אָן אַ פרוי־דאָקטאָר נאָר קינדער און פרויען זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג. — בעזונדער וואַרטע־צימער פאַר פרויען. —
וויזיט 3 זל.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע.
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 59-40
נעמט אָן פון 8—2 נאָכמ. און פון 5—9 אָווענד
בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעלעפאָן 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָווענד.

ד"ר אימיך נאָז, האַלז, אויערן קר	4½—5½
ד"ר קערשנער קינדער־קראַנקה.	9-11 3-4½
ד"ר שיפמאַן אינערליכע קראַנקהייטען	2—12
ד"ר לוביטש הויט און געשלעכט־קר.	12½—1½
ד"ר שפּירנגעלד נערווען און גייסטיגע קר.	1—2
ד"ר נאָדעלבלאַט אויגען־קראַנקה.	12½—1½
ד"ר חיים כירורגישע קראַנקהייטען	2—3
ד"ר שמערלאָווסקי פרויען־און געבורטס־הילף	4½—5½

פּמיכט־מערקוויס, שטראָך־שפּריצונגען חי שמאַלער א די פּאָקען־שפּעלן, קינסטליכע צאָרג־זון־בעשטראַהלונג, אינהאַלאַציען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציע. אויך פערלאַנג אינזיגען און שטאָט. און לאַבאָראַטאָריום פאַר אנאַליזען, אויך פלעגעמ און בלוט

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.
ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען
א רענטגען־אינסטיטוט.

ד"ר לאַזשינסקי סטאָר אַפּאָלסקאַ צאָהן־ארצט 10—1 3—6
קינסטליכע צייהן, קראָנען, פּלאָמבען א. ז. וו.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג

ווי לאַנג נאָך וועט איהר אַזוי ליידען פון שווייס פון די פיס און פון שלעכטן ריח נוצט נאָר דעם בעוואוסטען „ראַדיקאַל" פרייז 30 גר.
און אויך אַ גוט מיטעל צו וואַנצען צו בעקומען נאָר בעם אַמטוגגט־פערקויפער גאָלדבערג, פּיעטריקאָווער 23

Dr. med. W. EYCHNER
גינעקאָלאָג־אַקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעמט אָן פון 6—8 אָווענד.

Dr. med. L. Pikielny
אוראָלאָג
ספּעציעל ארצט פאַר נירן בלאָזן־און האַרן־קראַנק
NAWROT 8
tel. 19-90
נעמט אָן פון 4—7 אָוו. נעמט אויך אָן אין דער לעטשניצע „Zdrowie" נאַוואָמיעסקאַ 3 פון 12½ ביז 2 אַזייגער נאָכמ.

Dr. ADAM GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און ווענערישע קראַנקה רענטגען און ליכט־הייל־אינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד
צוריקגעקעהרט

Dr. med. H.LAJCHTER
צאָהן־כירורג
רזיאַסלע־, קין־, גימען, און צונג־קראַנקהייטען.
Konstantynowska 9.
telefon 49-66
od 1½—5 po pol. 4604

דער זילבער־שופּענדיגער גאַסט פון נאָרוועגיען

האָט זיך בעוויזען אויפ'ן פּוילישען מאַרק און האָט זיך ערוואָרבען די אָנערקענונג פון די פיינשמעקער, ווייל ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאָס איז די נאָרוועגישע סאַרדינקע, געשמאַק, נאַהרהאַפט און דערפרישענד, און ענטהאַלט וויטאַמין, יעדע בעל־הבית'טע, וועלכע שטרעבט צו געבען גוטס צו דער פאַמיליע צום טיש, יעדע מוטער, וועלכע זאָרגט וועגען געזונד פון איהרע קינדער, דאַרף געדענקען ביים צוזאַמענשטעלען דעם מענו וועגען די נאָרוועגישע סאַרדינקעס.

יעהרליכער אָווענד־קורס פאַר וועבעריי
ביי דער
האַנדוועבער־שולע
פּאָמאָרסקאַ 46/48, טעל. 63-80.
די קאַנצעלאַריע נעהמט אָן איינשרייבונגען מאָנטאָג, דינסטאָג, מיטוואָך און דאָנערשטאָג פון 7—9 אָווענד. 9139

עלטערן!
אין מען לאַנג ערוואַרטע קינדער־
הדר־שולע
ווערען אַנגענומען קינדער וואָס לערנען אין פּאָוושעכנע שולען צו לערנען: חומש, רש"י, נ"ך, משניות, גמרא, תוס׳ מפרשים, רעדען און שרייבען העברעאיש און יודישע בריות וועלבסט צוזאַמענשטעלען, ס'וועלען אויך אָנגענומען אַנפאַנגער פון 5 יאָהר אָן, וואו מ'לערנט אין פער ווי פון 5 חדשים אויסגעלערנט גרינדליך עברי, אַ שטרענג־רעליגיעזע ערציהונג! ——— צוגענגליכע פּרייזען
מנהל יחיאל דוד ראָזענפעלד
פּלאַץ וואָלנאָשטשי (נייע שטאָט) 6.
פּאָר טשיזשיגע, ראַכאַס 2. שט

ס'ווערט געזוכט
אַ גראַווער
אויף אַהיימצונעהמען אַרבייט. צו מעלדען זיך צו דער פירמע „GENTLEMAN"
אַלעקסאַנדראָווסקאַ 156.

כי ימצא בקרבך איש או אשה אשר ילכו
וואָס קלערען צו געהן אין אַנ'אַנדערע ביוראָ
ודרשת היטב והנה אמת נכון הדבר, והגד להם זאלסטו זיי זאגען
אַז נור אין ביוראָ ביים י. מאַנעלאַ רעכטסקאָנסולענט
17 פּיעטריקאָווער 17
52 זאַכאָדניאַ 52
טעלעפאָן 48-79
ווערט געוויסענהאַפט ערלעדיגט און געשריבען אַלע סאָנדאָווע זאַכען, ביטעס, קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פּוילען, קאַרנע און ציוויל אַפּעלאַציעס, אַדוואָלאַניעס, אינטערווענציעס, ספּעציאַליסט פון שותּפות־אַקטען, איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.
מיט אַכטונג
י. מאַנעלאַ, פּיעטריקאָווער 17
דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat" Spółka z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Broniatowski i D. Silberberg.
Czcionkami i druk „Najer Folksblat" Piotrkowska 81
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman.